

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod naručen je uz podršku Zakladnog fonda za ljudska prava Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nije obavezujući po Sud. Za dalje informacije, vidi potpunu naznaku autorskih prava na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Court européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin présent document.

VELIKO VIJEĆE

PREDMET S. I MARPER PROTIV UJEDINJENOG KRALJEVSTVA

(Predstavke br. 30562/04 i 30566/04)

PRESUDA

STRASBOURG

4. decembar 2008.

Ova presuda je konačna, ali može podlijegati priređivačkoj reviziji.

U predmetu S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva,

Evropski sud za ljudska prava, koji je zasijedao kao Veliko vijeće, u sastavu:

Jean-Paul Costa, *predsjednik*,
Christos Rozakis,
Nicolas Bratza,
Peer Lorenzen,
Françoise Tulkens,
Josep Casadevall,
Giovanni Bonello,
Corneliu Bîrsan,
Nina Vajić,
Anatoly Kovler,
Stanislav Pavlovschi,
Egbert Myjer,
Danutė Jočienė,
Ján Šikuta,
Mark Villiger,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku, *sudije*,

i Michael O'Boyle, *zamjenik sekretara*,

nakon vijećanja bez prisustva javnosti, održanog 27. februara 2008. i 12. novembra 2008,

donosi sljedeću presudu, usvojenu 12. novembra 2008:

POSTUPAK

1. Predmet proizilazi iz dvije predstavke (br. 30562/04 i 30566/04) protiv Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, koje su Sudu, u skladu s članom 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") podnijela dva britanska državljanina, g. S. ("prvi podnosilac") i g. Michael Marper ("drugi podnosilac"), na dan 16. avgusta 2004. Predsjednik Velikog vijeća udovoljio je zahtjevu prvog podnosioca da mu ime ne bude otkriveno (pravilo 47, § 3. Pravila Suda).

2. Podnosiocima, kojima je dodijeljena besplatna pravna pomoć, zastupao je g. P. Mahy, iz advokatske kancelarije Messrs Howells, iz Sheffielda. Vladu Ujedinjenog Kraljevstva ("Vlada") zastupao je njen zastupnik, g. J. Grainger, iz Ministarstva vanjskih poslova.

3. Podnosioci su se žalili, po članovima 8. i 14, da su vlasti i dalje čuvale njihove otiske prstiju, ćelijske uzorke i DNK profile, nakon što je krivični postupak protiv njih obustavljen ili završen oslobađanjem od optužbe.

4. Predstavke su dodijeljene Četvrtom odjeljenju Suda (pravilo 52, § 1 Pravila Suda). Na dan 16. januara 2007, predstavke je prihvatljivima proglasilo vijeće tog Odjeljenja, koje su činile sljedeće sudije: Josep Casadevall, *predsjednik*, Nicolas Bratza, Giovanni Bonello, Kristaq Traja, Stanislav Pavlovski, Ján Šikuta, Päivi Hirvelä, kao i Lawrence Early, sekretar Odjeljenja .

5. Na dan 10. jula 2007, Vijeće je ustupilo nadležnost Velikom vijeću, čemu se stranke nisu protivile (član 30. Konvencije i pravilo 72).

6. Sastav Velikog vijeća određen je na osnovu odredbi člana 27, §§ 2 i 3 Konvencije, te pravila 24. Pravila Suda.

7. I podnosioci i Vlada dostavili su pisana izjašnjenja o meritumu. Uz to, podnesci treće strane primljeni su od gđe Anne Fairclough u ime organizacije Liberty (Nacionalno vijeće za građanske slobode) i od advokatske firme Covington and Burling LLP u ime organizacije Privacy International, koji su od predsjednika dobili odobrenje da učestvuju u pismenom postupku (član 36, § 2 Konvencije i pravilo 44, § 2). Obje strane su odgovorile na podneske organizacije Liberty, a Vlada je odgovorila na komentare organizacije Privacy International (pravilo 44, § 5).

8. Javna rasprava održana je u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu, na dan 27. februara 2008 (pravilo 59, § 3).

Pred Sudom su se pojavili:

(a) *u ime Vlade:*

gđa	E. WILLMOTT,	<i>zastupnik,</i>
g.	RABINDER SINGH QC,	
g.	J. STRACHAN,	<i>advokati,</i>
g.	N. FUSSELL,	
gđa	P. MCFARLANE,	
g.	M. PRIOR,	
g.	S. BRAMBLE,	
gđa	E. REES,	
g.	S. SEN,	<i>savjetnici,</i>
g.	D. GOURLEY,	
g.	D. LOVEDAY,	<i>posmatrači;</i>

(b) *u ime podnosilaca:*

g.	S. CRAGG,	
g.	A. SUTERWALLA,	<i>advokati,</i>
g.	P. MAHY,	<i>avokat.</i>

Sud je saslušao obraćanja g. S. Cragga i g. Rabindera Singha QC, kao i njihove odgovore na pitanja koja je Sud postavio.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI U PREDMETU

9. Podnosioci su rođeni jedan 1989, a drugi 1963. Godine, i žive u Sheffieldu.

10. Prvi podnosilac, g. S., uhapšen je 19. januara 2001, u dobi od jedanaest godina, i na teret mu je stavljen pokušaj pljačke. Uzeti su mu otisci prstiju i uzorci DNK.¹ Optužbe je oslobođen 14. juna 2001.

11. Drugi podnosilac, g. Michael Marper, uhapšen je 13. marta 2001. i na teret mu je stavljeno uznemiravanje partnera. Uzeti su otisci prstiju i uzorci DNK. Prije predpretnesne rasprave su se on i partner izmirili, te se dalje nije postupalo. Tužilaštvo je 11. juna 2001. primilo obavještenje o obustavi od advokata podnosioca, te je 14. juna predmet i formalno obustavljen.

12. Oba podnosioca su tražili da se otisci prstiju i uzorci DNK unište, ali je u oba slučaja policija to odbila. Podnosioci su tražili sudsku reviziju policijske odluke da se otisci prstiju i uzorci ne unište. Na dan 22. marta 2002, Upravni sud (Rose L.J. i Leveson J.) odbio su zahtjev [[2002] EWHC 478 (Admin)].

13. Na dan 12. septembra 2002, Žalbeni sud je potvrdio odluku Upravnog suda, odlukom dva (Lord Woolf C.J. i Waller L.J.) prema jedan (Sedley L.J.) [[2003] EWCA Civ 1275]. Što se tiče neophodnosti čuvanja uzoraka DNK, sudija Waller je kazao:

“... [O]tisci prstiju i DNK *profili* otkrivaju smao djelimične lične podatke. Fizički uzorci potencijalno sadrže detaljnije i obimnije informacije. Izvor zabrinutosti je to što bi jednog dana nauka mogla biti u stasnju da uspotavi analizu uzoraka koja bi išta tako daleko da pribavi informacije u vezi sa sklonošću pojedinca ka zličinu, te da se koristi u te svrhe, u smislu formulacija ovog člana [član 82. Zakonika o krivičnom pravosuđu i policiji iz 2001.]. Moglo bi se reći i da bi se zakon mogao promijeniti tako da omogućući da se uzorci koriste u druge svrhe, a ne samo one koje su navedene u ovom članu. Moglo bi se reći i da sve dok se uzorci čuvaju, postoji čak i sad rizik da će se koristiti na način koji zakon ne dozvoljava. Te se kaže da bi se ciljevi mogli ostvariti na manje restriktivan način... Zašto se cilj ne može ostariti čuvanjem profila, bez čuvanja uzoraka?

Odgovor na [ove] tačke je, kako ga ja vidim, sljedeći. Prvo, čuvanje uzoraka omogućava (a) provjeru integriteta i buduće korištenje sistema DNK baze podataka;

---

¹ DNK je dezoksiribonukleinska kiselina; to je hemijska supstanca koja se nalazi u doslovno svakoj ćeliji tijela i njoj genetskoj informaciji, u formi kodeksa ili jezika, te određuje fizičke karakteristike i usmjerava sve druge hemijske procese u tijelu. Osim kod jednojajčanih blizanaca, DNK svakog pojedinca je jedinstvena. Uzorci DNK su ćelijski uzorci i svi poduzorci ili djelimični uzorci koji se čuvaju nakon što se uradi analiza. DNK profili su digitalizirane informacije koje se elektronski pohranjuju u Nacionalnoj DNK bazi podataka, zajedno s podacima osobe na koju se odnose.

(b) ponovnu analizu za ažuriranje DNK profila, kad nova tehnologija može unaprijediti diskriminirajuću mogućnosti procesa DNK sparivanja; (c) ponovnu analizu, a time i mogućnost da se izvuku drugi DNK markeri, a time stvori korist u smislu brzine, osjetljivosti i troškova pretraživanja baze podataka; (d) dalju analizu u istragama navodnih slučajeva zakazivanja pravde; i (e) dalju analizu kojom bi se mogle identificirati sve analitičke ili procesne greške. Upravo takva korist mora se postaviti u ravnotežu s rizicima koje je identificirao Liberty. Što se tiče tih rizika, stav je, svakako, da će se, kao prvo, sve izmjene zakona morati uskladiti s Konvencijom; drugo, svaka promjena prakse mora biti u skladu s Konvencijom; i treće, nezakonitost se ne smije pretpostaviti. Po mom mišljenju, shodno tome, identificirani rizici nisu veliki, te su takvi da ne mogu prevagnuti u odnosu na koristi ostvarivanja cilja krivičnog gonjenja i sprječavanja zločina.”

14. Sudija Sedley je smatrao da ovlaštenje Načelnika policije da uništi podatke koje bi inače čuvao mora da se koristi u svakom slučaju, ma kako rijedak bio, kad je savjesno i svjesno siguran da je takva osoba oslobođena svake sjene sumnje. Kazao je i da je razlika u čuvanju uzoraka i DNK profila u tome što čuvanje uzoraka omogućava da se izvuče više informacija nego što je to ranije bilo moguće.

15. Na dan 22. jula 2004, Dom lordova odbacio je žalbu podnosioca. Lord Steyn je, iznoseći odluku, ukazao na zakonodavnu historiju člana 64 (1A) Zakona o policijskim i krivičnim dokazima iz 1984 (“PACE”), a naročito na način na koji je Parlament usvojio nakon neslaganja javnosti s prethodnim zakonom, koji je predviđao da ako osoba nije krivično gonjena ili je oslobođena od otpužbe, uzorak mora da se uništi, a informacije se ne mogu koristiti. U dva predmeta, uvjerljivi DNK dokazi koji su jednog osumnjičenog povezivali sa silovanjem, a drugog s ubistvom, nisu se mogli koristiti, jer su, u vrijeme kad je poklapanje ustanovljeno, obojica optučenih bili ili oslobođeni, ili je donesena odluka da se ne gone za djela za koja su profili ustanovljeni: rezultat je bio da se ni jedan ni drugi osumnjičeni nisu mogli osuditi.

16. Lord Steyn je kazao da je vrijednost zadržanih otisaka prstiju i uzoraka uzetih od osumnjičenih značajna. Dao je primjer jednog predmeta iz 1999, u kojem se DNK informacija izvršioca krivičnog djela poklopila s podacima “I” u pretraživanju nacionalne baze podataka. Uzorak uzet od “I” je trebao biti uništen, ali nije. “I” se izjasnio krivim za silovanje i izrečena mu je kazna. Da uzorak nije bio pogrešno sačuvan, izvršilac je mogao ostati neotkriven.

17. Lord Steyn se pozvao i na statističke dokaze, iz kojih se čini da je skoro 6.000 DNK profila povezano s profilima mrlja s mjesta zločina, koji bi po prethodnim odredbama bili uništeni. Djela se tiču 53 ubistva, 33 pokušaja ubistva, 94 silovanja, 38 seksualnih delikata, 63 teške provalne krađe i 56 slučajeva snabdijevanja zabranjenim narkoticima. Na osnovu postojećih evidencija, statistika Ministarstva unutrašnjih poslova procjenjuje da je postojala mogućnost od 40% da se uzorak s mjesta zločina odmah poklopi s profilom nekog pojedinca u bazi podataka. To pokazuje da su

otisci prstiju i uzorci, koji su se sad mogli sačuvati, u prethodne tri godine odigrali značajnu ulogu u otkrivanju i krivičnom gonjenju teških djela.

18. Lord Steyn također je naveo da se PACE zasebno bavi uzimanjem otisaka prstiju i uzoraka, njihovim čuvanjem i korištenjem.

19. Što se tiče analize iz ugla Konvencije, Lord Steyn sklon je stavu da samo čuvanje otisaka prstiju i DNK uzoraka nije predstavljalo miješanje u pravo na privatni i porodični život, ali je kazao da, ako je u krivu, onda miješanje smatra zaista vrlo skromnim. Pitanje da li bi u budućnosti sačuvani uzorci mogli da se zloupotrijebe nije relevantno u pogledu tekuće upotrebe sačuvanih uzoraka u vezi s otkrivanjem i krivičnim gonjenjem zločina. Ako to bude tražio razvoj nauke u budućnosti, mogle bi se, kad se takva potreba pojavi, donijeti sudske odluke koje će osigurati kompatibilnost s Konvencijom. Odredba kojom se dozvoljena upotreba sačuvanog materijala ograničava na “*svrhe vezane za sprječavanje ili otkrivanje krivičnih djela...*” dozvoljenu upotrebu ne proširuje na neprimjeren način, jer je ograničena sopstvenim kontekstom.

20. Ako se pojavi potreba da se opravda umjereno miješanje u privatni život, Lord Steyn slaže se sa sudijom Sedleyjem sa Žalbenog suda, da svrha čuvanja – sprječavanje zločina i zaštita prava drugih da žive bez zločina – jeste “predviđena zakonom”, kako to traži član 8.

21. Što se tiče opravdanja svakog miješanja, podnosioci tvrde da je čuvanje otisaka prstiju i uzoraka DNK stvorilo sumnju u pogledu osoba koje su oslobođene krivice. Zastupnik Ministarstva unutrašnjih poslova ustvrdio je da cilj čuvanja nije imao nikakve veze s prošlošću, tj. s djelom za koje je osoba oslobođena krivice, već da bude od pomoći u budućim istragama krivičnih djela. Podnosioci bi bili pogođeni čuvanjem uzoraka DNK samo ako bi se njihovi profili poklopili s profilima pronađenim na nekom budućem mjestu izvršenja zločina. Lord Steyn je vidio pet faktora koji vode do zaključka da je miješanje bilo proporcionalno cilju: (i) otisci prstiju i uzorci čuvali su se samo u ograničenu svrhu otkrivanja, istraživanja i krivičnog gonjenja zločina; (ii) otisci prstiju i uzorci nisu od koristi bez uporednog otiska prsta ili uzorka s mjesta zločina; (iii) otisci prstiju ne bi postali dostupni javnosti; (iv) neuko oko ne može osobu identificirati na osnovu sačuvanog materijala, i (v) proširenje baze podataka koje iz toga proizilazi stvara ogromne prednosti u borbi protiv teških krivičnih djela.

22. Kao odgovor na tvrdnju da se isti zakonodavni cilj mogao ostvariti manje intruzivnim sredstvima, konkretno razmatranjem od slučaja do slučaja da li zadržati otiske prstiju i uzorke ili ne, Lord Steyn pozvao se na komentare sudije Wallera u Žalbenom sudu da “ako će opravdane za čuvanje u bilo kojoj mjeri biti povezan sa stavom policije o stepenu nevinosti, onda osobe koje su oslobođene, a njihovi uzorci zadržani, imaju opravdanje da kažu da ih to stigmatizira ili izlaže diskriminaciji – ja sam u grupi osoba koje su oslobođene krivice i smastraju se nevinima, ali me se tretira kao da nisam. Ni na koji način se, zapravo, ne stigmatizira neko ko je

oslobođen krivice samo zato što se kaže da će se, u pravilu, zakonito uzeti uzorci čuvoati, te da je to u interesu društva, u njegovoj borbi protiv zločina, da bi policija imala što veću moguću bazu podataka”.

23. Lord Steyn nije prihvatio da na ovaj stav utječe razlika između uzoraka i DNK profila.

24. Dom lordova dalje je odbio pritužbu podnositelaca da ih čuvanje njihovih otisaka prstiju i uzoraka izlaže diskriminatornom postupanju u suprotnosti sa članom 14. Konvencije, u poređenju s generalnom populacijom kojoj policija nije uzela otiske prstiju i uzorke u toku krivične istrage. Lord Steyn smatrao je da, čak i pod pretpostavkim da čuvanje otisaka prstiju i uzoraka ulazi u opseg člana 8. u smislu da pokreće primjenu člana 14, razlika u postupanju na koju se pozivaju podnosioci nije bazirana na “statusu” u smislu člana: razlika jednostavno odražava historijsku činjenicu, nevezanu za bilo kakvu ličnu karakteristiku, da su vlasti već imale otiske prstiju i uzorke datih pojedinaca, koji su uzeti zakonito. Ne može se reći da su podnosioci i njihovi sugerirani uporednici u bilo kakvoj analognoj situaciji. Čak i da je, suprotno ovakvom stavu, neophodno je razmotriti opravdanje za bilo kakvu razliku u postupanju, Lord Steyn smatrao je da je objektivno opravdanje uspostavljeno: prvo, element legitimnog cilja bio je jasno prisutan, jer proširenje baze podataka u kojoj su otisci prstiju i uzorci promovira javni interes otkrivanjem i krivičnim gonjenjem teških zločina, kao i oslobađanjem nevinih; drugo, zahtjev proporcionalnosti je zadovoljen, a član 64 (1A) PACE-a objektivno predstavlja odmjeren i proporcionalan odgovor na zakonodavni cilj odgovora na teške zločine.

25. Baronica Hale od Richmonda nije se složila s većinom izloženih stavova, smatrajući da čuvanje i otisaka prstiju i uzoraka DNK predstavlja miješanje države u pravo pojedinca na poštivanje privatnog života, a time i traži opravdanje po Konvenciji. Po njenom mišljenju, to je aspekt onog što se naziva informaciona privatnost, te malo šta, ili gotovo ništa ne postoji što je za pojedinca privatnije od saznanja o njegovoj genetskoj slici. Nadalje je smatrala da je razlika između podataka o otiscima prstiju i podataka o DNK postala još važnija kad je postala opravdanje za njihovo čuvanje, jer se razlozi mogu itekasko razlikovati. Složila se s većinom da je u slučaju podnositelaca takvo opravdanje već ustanovljeno.

II. RELEVANTNI DOMAĆI ZAKONI I DRUGI MATERIJALI

A. Engleskas i Vels

1. *Zakon o policijskim i krivičnim dokazima iz 1984.*

26. Zakon o policijskim i krivičnim dokazima iz 1984. (PACE) sadrži ovlaštenja za uzimanje otisaka prstiju (prvenstveno član 61) i uzoraka (prvenstveno član 63). Po članu 61, otisci prstiju mogu se uzeti bez pristanka, ako policijski službenik najmanje u činu komandira stanice odobri njihovo uzimanje, ili ako se osobi na teret stavlja krivično djelo, ili ako je obaviještena da će joj se takvo djelo staviti na teret. Prije nego što se uzmu otisci prstiju, data osoba mora biti obaviještena o tome da će se otisci koristiti za nasumično pretraživanje, a činjenica da je takvo obaviještenje dato mora se evidentirati u prvoj mogućoj prilici. Razlog za uzimanje otisaka evidentira se u zapisniku o privođenju. Paralelne odredbe postoje i za uzimanje uzoraka (član 63).

27. Što se tiče čuvanja otisaka prstiju i uzoraka (i evidencije o tome), odjeljak 64 (1A) PACE-a zamijenjen je zakonom o Krivičnom pravosuđu i policiji iz 2001. Predviđa sljedeće:

“Kad se - (a) otisci prstiju ili uzorci uzimaju od neke osobe u vezi s istragom nekog djela, a (b) stav (3) u daljem tekstu ne traži da oni budu uništeni, ti otisci prstiju i uzorci mogu se čuvati nakon što ispune svrhu zbog koje su bili uzeti, ali ih niko neće koristiti u druge svrhe, osim u vezi sa sprječavanjem ili otkrivanjem zločina, istragom nekog djela, ili vođenjem krivičnog postupka. ...

(3) Ako se - (a) otisci prstiju uzimaju od osobe u vezi s istragom nekog djela; i (b) ta osoba nije osumnjičena za izvršenje tog djela, otisci moraju, osim kako je predviđeno u narednoj odredbi ovog člana, biti uništeni čim se ostvari svrha zbog koje su uzeti.

(3AA) Uzorci i otisci prstiju se ne moraju uništiti po stavu (3) gore, ako (a) su uzeti u svrhu istrage djela za koji je osobi izrečena kazna; i (b) ako su uzorak ili, u zavisnosti od slučaja, otisak prsta, uzeti i od osuđene osobe u svrhu te istrage.”

28. Član 64. je u svom ranijem obliku uključivao zahtjev da ako osoba od koje su uzeti otisci prstiju ili uzorci u vezi s istragom bude oslobođena krivice, otisci prstiju i uzorci se, osim u određenim izuzecima, uništavaju “čim to bude izvodivo po okončanju postupka”.

29. Kasnije korištenje materijala koji budu zadržani po članu 64 (1A) nije uređeno zakonom, osim ograničenja korištenja sadržanog u toj odredbi. U *Referentnom vodiču Glavnog tužioca (Attorney General's Reference (No 3 of 1999) [2001] 2 AC 91)*, Dom lordova morao je razmatrati da li je dozvoljeno kao dokazni materijal koristiti uzorak koji je trebao biti uništen po tekstu tadašnjeg člana 64. PACE-a. Dom je smatrao da zabrana korištenja nezakonito zadržanog uzorka “u svrhu bilo koje istrage” ne

predstavlja obavezno isključenje dokaza pribavljenog kao rezultat nepoštivanja zabrane, ali je pitanje prihvatljivosti prepustio diskrecionom pravu pretresnog sudije.

2. Zakon o zaštiti podataka iz 1998.

30. Zakon o zaštiti podataka usvojen je 16. jula 1998, da bi ostvario primjenu Direktive 95/46/EC Evropskog parlamenta i Vijeća od 24. oktobra 1995. (vidi stav 50. u daljem tekstu). Po Zaknu o zaštiti podataka, "lični podaci" znače podatke koji se odnose na živu osobu koja se može identificirati – (a) iz tih podataka ili (b) iz tih podataka ili drugih informacija koje su u posjedu, ili mogu biti u posjedu, kontrolora podataka, ali isključuju svako iskazivanje mišljenja o datom pojedincu, te bilo kakvu naznaku namjera kontrolora podataka ili bilo koje druge osobe u pogledu tog pojedinca (član 1). "Osjetljivi lični podaci" označavaju lične podatke koji se sastoje od, između ostalog, informacija o rasnom ili etničkom porijeklu predmeta podataka, njegovog izvršenja ili navodnog izvršenja krivičnog djela, ili bilo kojeg postupka za bilo koje djelo koje je on izvršio ili navodno izvršio, dispozitiva takvog postupka ili kazne koju je bilo koji sud izrekao u takvom postupku (član 2).

31. Zakon propisuje da obrada ličnih podataka podliježe pod osam principa zaštite podataka navedenih u Listi 1. Po prvom principu, lični podaci obrađuju se pravično i zakonito i, naročito, ne obrađuju se, osim u slučaju da – (a) je zadovoljen najmanje jedan od uslova iz Liste 2, te (b) u slučaju osjetljivih ličnih podataka, bude zadovoljen najmanje jedan od uslova iz Liste 3. Lista 2 sadrži detaljan popis uslova i predviđa, između ostalog, da je obrada podataka neophodna za provideenje pravde ili ostvarenje neke druge funkcije javne prirode, koju u javnom interesu izvršava bilo koje lice (§5(a) i (d)). Lista 3 sadrži detaljniji popis uslova, uključujući i taj da je obrada osjetljivih ličnih podataka neophodna u svrhu ili u vezi sa bilo kojim zakonskim postupkom (§6(a)), ili za provideenje pravde (§7(a)), i da se obavlja uz primjerene garancije prava i sloboda predmeta podataka (§4(b)). Član 29. konkretno predviđa da su lični podaci koji se obrade u svrhu sprječavanja ili otkrivanja krivičnog djela izuzeti iz prvog principa, osim u mjeri u kojoj on traži poštivanje uslova iz Liste 2 i 3. Peti princip kaže da se lični podaci obrađeni u bilo koju svrhu ili svrhe neće čuvati duže no što je to neophodno za tu svrhu ili svrhe.

32. Komesar za informiranje, ustanovljen u skladu s (izmijenjenim) Zakonom, ima samostalnu dužnost da promovira sljedeći način rada kontrolora podataka i ima ovlaštenja da izdaje naloge ("obavještenja o izvršenju") u tom smislu (član 40). Zakon kao krivično djelo definira nepoštivanje obavještenja o izvršenju (član 47) ili pribavljanje i davanje ličnih podataka sadržanih u njemu bez saglasnosti kontrolora podataka (član 55). Član 13 daje pravo potraživanja štete pred domaćim sudovima u pogledu kršenja Zakona.

3. *Smjernice za čuvanje podataka u imeničnoj evidenciji Nacionalnog policijskog kompjuterskog sistema iz 2006.*

33. Set smjernica za čuvanje otisaka prstiju i DNK informacija sadržan je u Smjernicama za čuvanje podataka u imeničnoj evidenciji Nacionalnog policijskog kompjuterskog sistema iz 2006, koje je izradilo Udruženje policijskih načelnika Engleske i Velsa. Smjernice se zasnivaju na formatu ograničenja pristupa podacima u Nacionalnom policijskom kompjuterskom sistemu (PNC), a ne na brisanju podataka. Smjernice potvrđuju da njihovo uvođenje može imati implikacije po rad nepolicijskih agencija s kojima policija trenutno dijeli podatke iz PNC-a.

34. Smjernice uspostavljaju različite stepene pristupa informacijama sadržanim u PNC-u, kroz proces "spuštanja" pristupa. Pristup informacijama u vezi s osobama koje nisu osuđene za djelo automatski se "spušta", tako da je ta informacija dostupna samo policiji. Pristup informacijama o osuđenim osobama na isti način se "spušta" po isteku određenog vremenskog perioda, od 5 do 35 godina, u zavisnosti od težine djela, starosti osumnjičenog i izrečene kazne. Za određene osude se pristup nikad ne "spušta".

35. Policijski načelnici su kontrolori informacija u svim evidencijama u PNC-u koje formiraju njihove službe. U izuzetnim okolnostima imaju diskreciono pravo da ovlaste brisanje bilo koje osuđujuće kazne, obavještenja o prekršajnoj kazni za nered, oslobađanje ili podatke o hapšenju koje sami "posjeduju". Načelnicima pomaže "procedura za izuzetne slučajeve" u vezi s izvršenjem ovog diskrecionog prava, i data je u Prilogu 2. Sugestija je da izuzetni slučajevi po definiciji budu rijetki, te uključuju slučajeve gdje je izvorno hapšenje ili uzimanje uzorka bilo nezakonito, ili gdje je van sumnje ustanovljeno da nema krivičnog djela. Prije odluke o tome da li se radi o izuzetnom slučaju, policijski načelnik ima instrukciju da traži savjet od Projekta za čuvanje DNK i otisaka prstiju.

B. Škotska

36. Po Zakonu o krivičnom postupku Škotske iz 1995, s kasnijim izmjenama, uzorci DNK i na njima napravljeni profili moraju se uništiti ako ta osoba ne bude osuđena, ili joj se da безусловni otpust. Novija kvalifikacija predviđa da se biološki uzorci i profili mogu čuvati tri godine, ako je uhapšeni osumnjičen za određena seksualna i nasilnička djela, čak i ako ne bude osuđen (član 83. Zakona iz 2006, kojim se Zakonu iz 1995. dodaje član 18A). Nakon toga se uzorci i informacije moraju uništiti, osim ako policijski načelnik od glavnog policijskog komesara ne traži produžetak od dvije godine.

C. Sjeverna Irska

37. Uredba o policijskim i krivičnim dokazima Sjeverne Irske iz 1989. izmijenjena je 2001. na isti način kao i PACE koji se primjenjuje u Engleskoj i Velsu. Relevantne odredbe koje trenutno uređuju čuvanje otisaka prstiju i DNK podataka u Sjevernoj Irskoj identične su onima koje važe za Englesku i Vels (vidi stav 27 u gornjem tekstu).

D. Izvještaj Vijeća Nuffield o bioetici¹

38. Prema nedavnom izvještaju Vijeća Nuffield o bioetici, čuvanje otisaka prstiju, DNK profila i bioloških uzoraka generalno je kontroverznije od samog uzimanja takvih bio-informacija, te čuvanje bioloških uzoraka pokreće značajnija etička pitanja nego digitalizirani DNK profili i otisci prstiju, s obzirom na razlike u nivou informacija koje se mogu otkriti. Izvješta naročito govori o nedostatku zadovoljavajućih empirijskih podataka koji bi opravdali postojeću praksu neograničenog čuvanja otisaka prstiju, uzoraka i DNK profila svih uhapšenih za djelo za koje je zapriječena kazna, bez obzira na to da li im je to djelo kasnije stavljeno na teret ili su oslobođeni. Izvještaj navodi posebnu zabrinutost politikom trajnog čuvanja bio-informacija maloljetnika, s obzirom na zahtjeve UN-ove Konvencije o pravima djeteta iz 1989.

39. Izvještaj također izražava zabrinutost sve većim korištenjem DNK podataka za traženje srodnika, izvođenje etničkog porijekla i druga istraživanja nevezana za operativni rad. Traženje srodnika je proces poređenja DNK profila sa mjesta zločina s profilima pohranjenim u nacionalnoj bazi podataka, te određivanja prioriteta u smislu "blizine" poklapanja. Time se omogućava identifikacija mogućih genetskih srodnika izvršioca. Traženje srodnika može tako dovesti do otkrivanja ranije nepoznatih ili sakrivenih genetskih veza. Izvještaj smatra da je korištenje DNK baze podataka za traženje rodbine naročito osjetljivo.

40. Određena kombinacija alela² u DNK profilu može se koristiti i dalje, za procjenu vjerovatnog etničkog porijekla davaoca. Izvođenje etničkog porijekla iz DNK profila moguće je bilo zahvaljujući tome što se "etnički izgled" pojedinca sistemski evidentirao u bazi podataka: pri uzimanju biološkog uzorka, policajci su rutinski klasificirali osumnjičene u jednu od sedam kategorija "etničkog izgleda". Test etničkog porijekla u bazi

¹ Vijeće za bioetiku Nuffield je nezavisno ekspertno tijelo koje čine klinički praktičari, pravници, filozofi, naučnici i teolozi, ustanovljeno 1991. u sklopu Fondacije Nuffield. Ovaj izvještaj objavljen je 18. septembra 2007. pod naslovom "Forenzička upotreba bio-informacija: etička pitanja".

² Alel je jedan od dva ili više alternativnih oblika određenog gena. Različiti aleli mogu stvoriti različite oblike određene karakteristike za koju dati gen daje kod (*World Encyclopedia. Philip's, 2008. Oxford Reference Online. Oxford University Press*).

podataka može, na taj način, dati mogućnost izvođenja koje će se koristiti u policijskoj istrazi da se, recimo, smanji ukupni broj osumnjičenih, a time i odrede policijski prioriteti. Izvještaj primjećuje da su socijalni faktori i policijska praksa doveli do toga da policija zaustavlja, pretresa i hapsi neproporcionalno velik broj pripadnika crne i drugih etničkih manjina, a time i bilježi njihove DNK profile; stoga se izražava zabrinutost zbog činjenice da izvođenje etničkog identiteta na osnovu bioloških uzoraka može pojačati rasističke stavove o sklonosti ka kriminalitetu.

III. RELEVANTNI DOMAĆI I MEĐUNARODNI MATERIJALI

A. Tekstovi Vijeća Evrope

41. Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka iz 1981. (“Konvencija o zaštiti podataka”), koja je u Ujedinjenom Kraljevstvu stupila na snagu 1. decembra 1987, “lične podatke” definira kao sve informacije vezane za osobu koja je identificirana ili se može identificirati (“predmet podataka”). Konvencija, između ostalog, predviđa:

“Član 5. Kvalitet podataka

Lični podaci koji podliježu automatskoj obradi su: ...

b. pohranjeni u specifične i legitimne svrhe, te se ne koriste na način koji nije kompatibilan s tim svrhama;

c. adekvatne, relevantne i nisu pretjerane u odnosu na svrhe u koje se pohranjuju;

...

e. čuvaju se u obliku koji omogućava identifikaciju predmeta podataka u periodu koji nije duži nego što je potrebno u svrhu u koju su podaci pohranjeni.

Član 6. Posebne kategorije podataka

Lični podaci koji otkrivaju rasno porijeklo, političko mišljenje ili vjerska i druga ubjeđenja, kao i lični podaci koji se tiču zdravlja ili seksualnog života, ne mogu se automatski obrađivati, osim u slučaju da domaći zakon predviđa odgovarajuće garancije zaštite. (...)

Član 7. Sigurnost podataka

Odgovarajuće sigurnosne mjere poduzimaju se u svrhu zaštite ličnih podataka pohranjenih u automatiziranim dokumentima od slučajnog ili neovlaštenog uništenja ili slučajnog gubitka, kao i od neovlaštenog pristupa, izmjene ili distribucije.”

42. Preporuka br. R(87)15 koja uređuje korištenje ličnih podataka u policijskom sektoru (usvojena 17. septembra 1987) kaže, između ostalog:

“Princip 2 – Prikupljanje podataka

2.1 Prikupljanje ličnih podataka u policijske svrhe treba biti ograničeno na ono što je neophodno u svrhu sprječavanja stvarne opasnosti ili suzbijanja određenog krivičnog djela. Svi izuzeci od ove odredbe trebaju podlijegati konkretnom domaćem zakonodavstvu. ...

Princip 3 – Pohranjivanje podataka

3.1. Što je moguće više, pohranjivanje ličnih podataka u policijske svrhe treba biti ograničeno na tačne podatke i na podatke koji su neophodni da se policijskim tijelima omogući izvršenje njihovih zakonitih zadataka u okviru domaćeg zakona, kao i obaveza koje prozilaze iz međunarodnog prava....

Princip 7 – Dužina pohranjivanja i ažuriranja podataka

7.1. Potrebno je poduzeti mjere tako da se lični podaci čuvaju u policijske svrhe i brišu ako više nisu neophodni u svrhu u koju su pohranjeni.

U tom smislu će se posebno razmatati sljedeći kriteriji: potreba da se podaci čuvaju u svjetlu zaključka istrage u datom slučaju; konačna sudska odluka, naročito oslobađajuća; odslužene kazne; amnestije; životna dob predmeta podatka, specifične kategorije podataka.”

43. Preporuka br. R(92)1 o korištenju dezoksiribonukleinske kiseline (DNK) u okviru krivičnogpravnog sistema (usvojena 10. februara 1992) kaže, između ostalog:

“3. Korištenje uzoraka i iz njih izvedenih informacija

Uzorci uzeti za analizu DNK i informacije dobijene takvom analizom u svrhu istrage i gonjenja krivičnog djela ne smiju se koristiti u druge svrhe. ...

Uzorci uzeti za analizu DNK i informacije dobijene takvom analizom mogu biti potrebni u istraživačke i statističke svrhe. Takva upotreba je prihvatljiva, pod uslovom da se identitet datog pojedinca ne može utvrditi. Imena i druge identifikacione reference moraju se, shodno tome, ukloniti prije korištenja u te svrhe.

4. Uzimanje uzoraka za analizu DNK

Uzimanje uzoraka za analizu DNK treba da se obavlja samo u okolnostima koje određuje domaći zakon; podrazumijeva se da će u nekim zemljama to tražiti posebna odobrenja sudske vlasti...

8. *Pohranjivanje uzoraka i podataka*

Uzorci i druga tjelesna tkiva koja se uzmu od pojedinca u svrhu analize DNK ne trebaju se čuvati nakon donošenja konačne odluke u slučaju za koji su korišteni, osim ako to nije neophodno u svrhe koje su direktno vezane za one u koje su i prikupljeni.

Potrebno je poduzeti mjere kojima će se osigurati da rezultati analize DNK budu izbrisani kad više ne bude neophodno da se čuvaju u svrhe u koje su korišteni. Rezultati analize DNK i tako dobijene informacije se, s druge strane, mogu čuvati ako je datoj osobi izrečena kazna za teško krivično djelo protiv života, integriteta ili sigurnosti ličnosti. U takvim slučajevima, stroge periode čuvanja treba da propisuje domaći zakon.

Uzorci i druga tjelesna tkiva, ili iz njih dobijene informacije, mogu se čuvati na duži period:

- kad data osoba to traži; ili
- kad se uzorak ne može pripisati pojedincu, npr. kad je pronađen na mjestu zločina.

Kad se radi o pitanju državne sigurnosti, domaći zakon države članice može dozvoliti čuvanje uzoraka, rezultata analize DNK i tako dobijenih informacija, mada datoj osobi nije ni stavljeno djelo na teret, ni za njega izrečena kazna. U takvom slučaju, stroge periode čuvanja treba da propisuje domaći zakon. ...”

44. Eksplikatorni memorandum uz Preporuku za tačku 8. kaže:

“47. Radna grupa bila je svjesna toga da je izrada Preporuke 8. bila delikatna stvar, koja se ticala različitih zaštićenih interesa vrlo teške prirode. Neophodno je bilo uspostaviti pravu ravnotežu između tih interesa. I Evropska konvencija o ljudskim pravima i Konvencija o zaštiti podataka predviđaju izuzetke u interesu suzbijanja krivičnih djela i zaštite prava i sloboda trećih lica. Međutim, izuzeci su dozvoljeni samo u mjeri u kojoj su kompatibilni s onim što je neophodno u demokratskom društvu. ...

49. Pošto je osnovni cilj prikupljanja uzoraka i obavljanja analiza DNK na takvim uzorcima da se identificiraju izvršioци krivičnih djela i da se oslobode osumnjičeni izvršioци, podaci bi trebali biti izbrisani kad takve osobe budu oslobođene sumnje. Tako se postavlja pitanje koliko dugo nalazi DNK i uzorci na kojima se oni temelje mogu da se pohranjuju u slučaju kad se utvrdi krivica.

50. Opće pravilo bi trebalo biti da se podaci brišu kad više ne budu neophodni za svrhe u koje su prikupljeni i korišteni. To bi, generalno, bio slučaj kad je donesena konačna odluka o kažnjivosti izvršioца. Pod konačnom odlukom CAHBI smatra da bi se ovo, u normalnim okolnostima, po domaćem zakonu odnosilo na sudske odluke. Međutim, radna grupa uvidjela je da je postoji potreba da se uspostave baze podataka u određenim slučajevima i za određene kategorije djela, koji se mogu smatrati okolnostima koje traže drugačije rješenje, zbog ozbiljnosti djela. Radna grupa došla je do ovog zaključka nakon detaljne analize relevantnih odredbi Evropske konvencije o ljudskim pravima, Konvencije o zaštiti ličnih podataka i drugih pravnih instrumenata izrađenih u okviru Vijeća Evrope. Uz to, radna grupa uzela je u obzir to da sve države članice imaju krivične evidencije i da se takve evidencije mogu koristiti u svrhu

krivičnog pravosuđa... Uzela je u obzir da bi takvi izuzeci bili dopustivi pod strogim uslovima:

- kad je došlo do osude;
- kad se osuda tiče teškog krivičnog djela protiv života, integriteta i sigurnosti ličnosti;
- kad je period čuvanja strogo ograničen;
- kad je pohranjivanje definirano i uređeno zakonom;
- pohranjivanje podliježe kontroli Parlamenta ili nekog nezavisnog nadzornog tijela...”

B. Zakon i praksa država članica Vijeća Evrope

45. Prema informacijama koje su dostavile stranke ili su na drugi način dostupne Sudu, većina država članica Vijeća Evrope dozvoljava obavezno uzimanje otisaka prstiju i čelijskih uzoraka u kontekstu krivičnog postupka. Najmanje 20 država članica predviđa uzimanje DNK informacija i njihovo pohranjivanje u nacionalne baze podataka ili na druge načine (Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska¹, Italija², Latvija, Luksemburg, Holandija, Norveška, Poljska, Španija, Švedska i Švicarska). Taj broj se stalno povećava.

46. U većini drugih zemalja (uključujući Austriju, Belgiju, Finsku, Francusku, Mađarsku, Irsku, Italiju, Luksemburg, Holandiju, Norvešku, Poljsku, Španiju i Švedsku), uzimanje DNK informacija u kontekstu krivičnog postupka nije sistematično, već ograničeno na neke specifične okolnosti i/ili teže zločine, konkretno one za koje je zapriječena određena zatvorska kazna.

47. Ujedinjeno Kraljevstvo je jedina država članica koja eksplicitno dozvoljava sistematično i neograničeno čuvanje DNK profila i čelijskih uzoraka osoba koje su oslobođene ili protiv kojih su postupci obustavljeni. Pet država (Belgija, Mađarska, Irska, Italija i Švedska) traže da se takve informacije unište *ex officio*, nakon oslobađanja ili obustave krivičnog postupka. Još deset država članica primjenjuju isto pravilo, s određenim, vrlo ograničenim izuzecima: Njemačka, Luksemburg i Holandija

---

¹ Zakon i praksa u Irskoj trenutno su uređeni Zakonom o krivičnom pravosuđu (forenzičkim dokazima) iz 1990. Vlada je usvojila novi prijedlog zakona, s ciljem proširenja korištenja i pohranjivanja DNK informacija u državnoj bazi podataka. Parlament ovaj prijedlog još nije usvojio.

² Zakonodavnu uredbu od 30. oktobra 2007, kojom se ustanovljava državna DNK baza podataka, usvojili su i Vlada i Senat Italije. Međutim, važenje Uredbe je isteklo, a da nije pretočena u zakon, jer je otkrivena greška u tekstu. Očekuje se da će ispravljena verzija biti objavljena 2008.

dozvoljavaju da se takve informacije zadrže, ako i dalje postoji sumnja u vezi s tom osobom, ili ako su potrebne dodatne istrage u vezi s drugim predmetom; Austrija dozvoljava čuvanje ako postoji rizik da će osumnjičeni počinuti neko teže djelo, a Poljska, isto tako, dozvoljava čuvanje u vezi s određenim težim djelima; Norveška i Španija dozvoljavaju čuvanje profila ako optuženi bude oslobođen zbog nedostatka krivične kažnjivosti; Finska i Danska dozvoljavaju čuvanje na period od jedne, odnosno 10 godina, u slučaju oslobađanja, a Švicarska godinu dana, ako postupak bude obustavljen. U Francuskoj se DNK profili mogu čuvati 25 godina nakon oslobađanja krivice ili otpusta; u tom periodu, javni tužilac može naložiti i da se ranije brišu, bilo po njegovom nahođenju ili po zahtjevu, ako čuvanje tih podataka više nije potrebno u svrhu identifikacije u vezi s krivičnom istragom. Čini se da i Estonija i Latvija dozvoljavaju čuvanje DNK profila osumnjičenih na određeni period nakon oslobađanja krivice.

48. Čuvanje DNK profila osuđenih osoba je, kao generalno pravilo, dozvoljeno na ograničen vremenski period nakon krivične osude ili nakon smrti osuđenika. Ujedinjeno Kraljevstvo je, kako se čini, jedina država članica koja eksplicitno dozvoljava sistematično i neograničeno čuvanje i profila i uzoraka osuđenika.

49. Mehanizmi za podnošenje žalbe tijelima za praćenje zaštite podataka i/ili sudovima, u vezi s odlukama o uzimanju ćelijskih uzoraka ili čuvanju uzoraka i DNK profila, dostupni su u većini država članica.

C. Evropska unija

50. Direktiva 95/46/EC od 24. oktobra 1995, o zaštiti pojedinaca u pogledu obrade ličnih podataka i slobodnog kretanja takvih podataka, predviđa da je cilj domaćih zakona o obrzi ličnih podataka da konkretno zaštititi pravo na privatnost priznato i članom 8. Evropske konvencije o ljudskim pravima i općim principima komunitarnog prava. Direktiva postavlja određeni broj principa s ciljem davanja suštine i pojačavanja elemenata sadržanih u Konvenciji Vijeća Evrope o zaštiti podataka. Dozvoljava državama članicama da usvoje zakonodavne mjere kojima će ograničiti opseg određenih prava i obaveza predviđenih Direktivom, kad takva ograničenja predstavljaju neophodnu mjeru za sprječavanje, istragu, otkrivanje i gonjenje krivičnih djela (član 13).

51. Konvencija iz Prüma, o pojačavanju prekogranične saradnje, naročito u borbi protiv terorizma, prekograničnog kriminala i ilegalne migracije, koju je 27. maja 2005. potpisalo nekoliko država članica Evropske unije, postavlja pravila za davanje otisaka prstiju i DNK podataka drugim državama ugovornicama i automatiziranu provjeru tih podataka kroz njihove relevantne baze podataka. Konvencija predviđa, između ostalog:

“Član 35 – Svrha

2. ... Strana ugovornica koja vodi spis može obraditi dobijene podatke (...) isključivo tamo gdje je to neophodno u svrhu poređenja, davanja automatiziranog odgovora na pretraživanje ili evidentiranje... Dobijeni podaci brišu se odmah nakon poređenja podataka ili automatiziranog odgovora na pretraživanje, osim ako je dalja obrada neophodna u gore navedene svrhe.”

52. Član 34. garantira nivo zaštite ličnih podataka najmanje jednak onome koji proizilazi iz Konvencije o zaštiti podataka, te od strana ugovornica traži da uzmu u obzir Preporuku R (87) 15 Komiteta ministara Vijeća Evrope.

53. Okvirna odluka Vijeća od 24. juna 2008, o zaštiti ličnih podataka obrađenih u okviru policijske ili pravosudne saradnje u krivičnim stvarima, između ostalog, kaže:

“Član 5.

Uspostavljanje vremenskog roka za brisanje i reviziju

Odgovarajući vremenski rokovi uspostavljaju se za brisanje ličnih podataka ili za periodičnu reviziju potrebe pohranjivanja tih podataka. Procesne mjere osiguravaju da se ti vremenski rokovi poštuju.”

D. Sudska praksa u drugim jurisdikcijama

54. U predmetu *R protiv. RC* [[2005] 3 S.C.R. 99, 2005 SCC 61], Vrhovni sud Kanade razmatrao je pitanje čuvanja DNK uzorka maloljetnika koji je prvi put izvršio krivično djelo u državnoj bazi podataka. Sud je potvrdio odluku prvostepenog sudije, koji je smatrao da bi, u svjetlu principa i ciljeva krivičnog zakonodavstva za maloljetnike, efekat čuvanja DNK bio u velikoj mjeri neproporcionalan. U svom mišljenju, Fish J. je primijetio:

“Ono što više zabrinjava, s druge strane, je efekat naloga po interese informativne privatnosti datog pojedinca. U predmetu *R. protiv Planta*, [1993] 3 S.C.R. 281, na str. 293, Sud je zaključio da član 8. Povelje štiti “biografski osnov ličnih informacija koje pojedinci u slobodnom i demokratskom društvu žele čuvati i kontrolirati u odnosu na davanje državi“. DNK nekog pojedinca sadrži “najviši nivo ličnih i privatnih informacija“. S.A.B., stav 48. Za razliku od otisaka prstiju, DNK podaci mogu otkriti naintimnije detalje biološke strukture osobe. ... Uzimanje i čuvanje DNK uzorka nije trivijalna stvar i, bez uvjerljivog javnog interesa, po svojoj prirodi bi predstavljalo teško miješanje u pravo na ličnu i informativnu privatnost.”

E. UN-ova Konvencija o prvim djeteta iz 1989.

55. Član 40. UN-ove Konvencije o pravima djeteta od 20. novembra 1989. navodi pravo svakog djeteta za koje se navodi, optužuje ili potvrđuje da je prekršilo kazneni zakon, da se s njim postupa na način koji je u skladu s promocijom djetetovog osjećaja dostojanstva i vrijednosti, koji potvrđuje

djetetovo poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda drugih, te koji uzima u obzir životnu dob djeteta i poželjnost promocije reintegracije djeteta i njegovog preuzimanja konstruktivne uloge u društvu.

IV. IZJAVE TREĆE STRANE

56. Nacionalno vijeće za građanske slobode (“Liberty”) podnijelo je sudsku praksu i naučni materijal koji, između ostalog, naglašava izuzetno osjetljivu prirodu ćelijskih uzoraka i DNK profila i efekat koji na privatno život ima njihovo čuvanje kod vlasti.

57. Privacy International poziva se na određena osnovna pravila i principe zaštite koje je izradilo Vijeće Evrope, te insistira na njihovoj izuzetnoj relevantnosti u tumačenju zahtjeva proporcionalnosti otjelotvorenog u članu 8. Konvencije. Naročito naglašava “stroge rokove” koje preporučuje Preporuka R (92) 1 za pohranjivanje ćelijskih uzoraka i DNK profila. Dalje ukazuje na to da se u bazi DNK podataka Ujedinjenog Kraljevstva određene grupe stanovništva, konkretno mladi, neproporcionalno predstavljaju, te ukazuje na nepravdičnost koju takva situacija može stvoriti. Korištenje tih podataka za srodničko testiranje i dodatne istraživačke svrhe također je razlog za zabrinutost. Privacy International daje i sažeti prikaz komparativnih podataka o zakonima i praksi različitih zemalja u pogledu pohranjivanja DNK i naglašava brojna ograničenja i garancije koje postoje u tom smislu.

PRAVO

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 8. KONVENCIJE

58. Podnosioci se žale, po članu 8. Konvencije, zbog čuvanja njihovih otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila po članu 64 (1A) Zakona o policijskim i krivičnim dokazima iz 1984 (“PACE”). Član 8. u relevantnom dijelu predviđa:

“1. Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog ... života ...

2. Javna vlast se ne miješa u uživanje ovog prava, osim kad je to u skladu sa zakonom i kad je neophodno u demokratskom društvu... za sprječavanje nereda ili zločina...”

A. Postojanje miješanja u privatni život

59. Sud će prvo razmatrati da li to što vlasti čuvaju otiske prstiju, DNK profile i ćelijske uzorke podnosioca predstavlja miješanje u privatni život.

1. Izjave stranaka

(a) Podnosioci

60. Podnosioci izjavljuju da čuvanje njihovih otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila predstavlja miješanje u njihovo pravo na poštivanje privatnog života, jer su suštinski povezani s njihovim identitetom, a tiču se vrste ličnih informacija koje oni imaju pravo da drže pod svojom kontrolom. Podsjećaju da se uvijek smatralo da inicijalno uzimanje takvih bio-informacija uvijek podrazumijeva član 8, te tvrde da je njihovo čuvanje još kontroverznije, s obzirom na bogatstvo privatnih informacija koje su postale trajno dostupne drugima, a time i prestale biti pod kontrolom date sobe. Naglašavaju naročito društvenu stigmu i psihološke implikacije koje tavko čuvanje podrazumijeva u slučaju djece, što miješanje u privatni život čini još značajnijim u pogledu prvog podnosioca.

61. Smatraju da sudska praksa ograna Konvencije podržava ovakvu tvrdnju, isto kao i domaća odluka Tribunala za informacije (*Načelnici policije Zapadnog Jorkšira, Južnog Jorkšira i Sjevernog Velsa protiv Komesara za informacije*, [2005] UK IT EA 2005 0010 (12 October 2005), 173). Ta odluka oslanjala se na izlaganje baronice Hale od Richmodna u Domu lordova (vidi stav 25. u gornjem tekstu) i suštinski slijedila njen zaključak u odluci o sličnom pitanju o primjeni člana 8. na čuvanje podataka o osudi.

62. Dalje naglašavaju da čuvanje ćelijskih uzoraka podrazumijeva čak i veći stepen miješanja u prava iz člana 8, jer oni sadrže potpune genetske informacije o osobi, uključujući i genetske informacije o rodbini. Nije bitno da li je informacija zaista izvedena iz tih uzoraka ili izazvala štetu u nekom konkretnom predmetu, jer je pojedinac imao pravo na garanciju da će takve informacije, koje fundamentalno njemu pripadaju, ostati privatne, te da se neće prenositi ili učiniti dostupnim bez njegove dozvole.

(b) Vlada

63. Vlada prihvata da su otisci prstiju, DNK profili i uzorci "lični podaci" u smislu Zakona o zaštiti podataka, u rukama onih koji mogu pojedinca identificirati. Smatraju, pak, da samo čuvanje otisaka prstiju, DNK profila i uzoraka, s ciljem ograničene upotrebe dopuštene članom 64. PACE-a, ne ulazi u opseg prava na poštivanje privatnog života po članu 8, § 1. Konvencije. Za razliku od inicijalnog uzimanja tih podataka, njihovo čuvanje ne predstavlja miješanje u fizički i psihološki integritet osobe, niti

predstavlja kršenje prava te osobe na lični razvoj, uspostavljanje i razvijanje odnosa s drugim ljudima ili pravo na samoodređenje.

64. Vlada izjavljuje da je ono što podnosiocima zaista brine vezano za strahove o budućoj upotrebi pohranjenih uzoraka, anticipiranim metodama DNK analize i potencijalnoj intervenciji u privatnom životu pojedinaca kroz aktivno službeno praćenje. U vezi s tim, Vlada naglašava da je dozvoljeni obim upotrebe tog materijala jasno i eksplicitno ograničen zakonom, tehnološkim procesima DNK profiliranja i prirodom izvedenog DNK profila.

65. Sam profil je samo slijed brojeva koji omogućavaju identifikaciju osobe u odnosu na tjelesno tkivo, te ne sadrži bilo kakve materijalno intruzivne informacije o toj osobi ili njenom karakteru. DNK baza podataka je skup takvih profila, koji se mogu pretraživati uz korištenje materijala sa mjesta zločina, a osoba se može identificirati samo ako se i koliko utvrdi poklapanje u odnosu na uzorak. Srodničko pretraživanje kroz djelimična poklapanja dešava se samo u vrlo rijetkim slučajevima i predmet je vrlo stroge kontrole. Otisci prstiju, DNK profili i uzorci niti podliježu bilo kakvom subjektivnom komentaru, niti daju bilo kakve informacije o aktivnostima date osobe, te ne predstavljaju bilo kakav rizik po način na koji se pojedinac percipira, niti djeluju na njegovu reputaciju. Čak i da takvo čuvanje može da uđe u opseg člana 8 § 1, izuzetno ograničena priroda bilo kakvog negativnog delovanja ne čini takvo čuvanje dovoljno ozbiljnim da predstavlja miješanje.

2. Ocjena Suda

(a) Opći principi

66. Sud podsjeća da je koncept "privatnog života" širok termin koji ne podliježe konačnoj definiciji. Pokriva fizički i psihološki integritet osobe (vidi *Pretty protiv Ujedinj protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 2346/02, § 61, ECHR 2002-III, i *Y.F. protiv Turske*, br. 24209/94, § 33, ECHR 2003-IX). Shodno tome, može obuhvatati brojne aspekte fizičkog i socijalnog identiteta osobe (vidi *Mikulić protiv Hrvatske*, br. 53176/99, § 53, ECHR 2002-I). Elementi poput, naprimjer, rodne identifikacije, imena i seksualne orijentacije, ulaze u ličnu sferu zaštićenu članom 8 (vidi, uz druge izvore, *Bensaid protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 44599/98, § 47, ECHR 2001-I uz dalje reference, i *Peck protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, no. 44647/98, § 57, ECHR 2003-I). Uz ime osobe, privatni i porodični život može podrazumijevati druge oblike lične identifikacije ili veze s porodicom (see, *mutatis mutandis*, *Burghartz protiv Švicarske* 22. februar 1994, § 24, Serija A, br. 280-B; i *Ünal Tekeli protiv Turske*, br. 29865/96, § 42, ECHR 2004-X (odlomci)). Informacije o zdravlju osobe su bitan element privatnog života (vidi *Z. protiv Finske*, 25. februar 1997, § 71, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I). Sud nadalje smatra da se etnički identitet pojedinca

mora smatrati još jednim takvim elementom (vidi naročito član 6. Konvencije o zaštiti podataka, citiran u stavu 41. u gornjem tekstu, koji lične podatke koji otkrivaju rasno porijeklo navodi kao posebnu kategoriju podataka, zajedno s drugim osjetljivim informacijama o pojedincu). Član 8. uz to štiti i pravo na lični razvoj, kao i pravo da se uspostavljaju i grade odnosi s drugim ljudima i vanjskim svijetom (vidi, npr., *Burghartz*, navod gore, mišljenje Komisije, str. 37, § 47, i *Friedl protiv Austrije*, presuda od 31. januara 1995, Serija A, br. 305-B, mišljenje Komisije, str. 20, § 45). Uz to, koncept privatnog života uključuje elemente vezane za pravo pojedinca na sopstvenu sliku o sebi (*Sciacca protiv Italije*, br. 50774/99, § 29, ECHR 2005-I).

67. Samo pohranjivanje podataka vezanih za privatni život pojedinca predstavlja miješanje u smislu člana 8 (vidi *Leander protiv Švedske*, 26. mart 1987, § 48, Serija A, br. 116) Kasnije korištenje pohranjenih informacija ne odražava se na takav zaključak (*Amann protiv Švicarske* [Veliko vijeće], br. 27798/95, § 69, ECHR 2000-II). Međutim, pri određivanju da li se lične informacije koje vlasti zadrže odnose na bilo koji gore pomenuti aspekt privatnog života, Sud će uzeti u obzir specifičnost konteksta u kojem su date informacije evidentirane i zadržane, prirodu evidencije, način na koji se ta evidencija koristi i obrađuje, te rezultate koji se iz toga mogu dobiti (vidi, *mutatis mutandis*, *Friedl*, navod gore, §§49-51, i *Peck protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, navod gore, § 59).

(b) Primjena principa na konkretni predmet

68. Sud na početku primjećuje da sve tri kategorije ličnih informacija koje su u konkretnom slučaju vlasti zadržale, konkretno otisci prstiju, DNK profili i ćelijski uzorci, predstavljaju lične podatke u smislu Konvencije o zaštiti podataka, jer se odnose na pojedince koji su identificirani ili se mogu identificirati. Vlada prihvata da sve tri kategorije jesu "lični podaci" u smislu Zakona o zaštiti podataka iz 1998, u rukama onih koji su u stanju da identificiraju datu osobu.

69. Organi Konvencije već su u različitim okolnostima razmatrali pitanja vezana za čuvanje takvih ličnih podataka od strane vlasti u kontekstu krivičnih postupaka. Što se tiče prirode i obima informacija sadržanih u svakoj od te tri kategorije podataka, Sud je u prošlosti napravio razliku između zadržavanja otisaka prstiju i zadržavanja ćelijskih uzoraka i DNK profila, s obzirom na jači potencijal buduće upotrebe ličnih podataka sadržanih u uzorcima i DNK profilu (vidi *Van der Velden protiv Holandije* (odluka), br. 29514/05, ECHR 2006-...). Sud smatra primjerenim da zasebno razmatra pitanje miješanja u pravo podnosioca na poštivanje privatnog života putem zadržavanja njihovih ćelijskih uzoraka i DNK profila s jedne strane, i otisaka prstiju s druge.

(i) Čelijski uzorci i DNK profili

70. U predmetu *Van der Velden*, Sud je smatrao da, s obzirom na to kako bi se konkretni čelijski materijal mogao u budućnosti koristiti, sistematično čuvanje takvog materijala bilo je dovoljno intruzivno da pokaže miješanje u pravo na poštivanje privatnog života (vidi *Van der Velden*, navod gore). Vlada je takav zaključak kritizirala, na osnovu toga što teoretski pretpostavlja buduće korištenje uzoraka, a da trenutno takvog miješanja nema.

71. Sud ostaje pri stavu da zabrinutost pojedinca zbog načina na koji bi vlasti u budućnosti mogle koristiti privatne informacije jeste legitimna i relevantna za određenje pitanja da li je došlo do miješanja. S obzirom na brzinu razvoja u polju genetike i informacione tehnologije, Sud zaista ne može odbaciti mogućnost da bi, u budućnosti, interesi privatnog života povezani s genetskim informacijama mogli negativno djelovati na nove načine, ili na način koji se u ovom trenutku ne može precizno predvidjeti. Shodno tome, Sud ne pronalazi dovoljan razlog da odstupi od svog zaključka u predmetu *Van der Velden*.

72. Legitimna zabrinutost mogućom upotrebom čelijskog materijala, pak, ne može biti jedini element koji se uzima u obzir pri odlučivanju u ovom predmetu. Uz izuzetno ličnu prirodu čelijskih uzoraka, Sud primjećuje da oni sadrže dosta osjetljivih informacija o pojedincu, uključujući informacije o zdravlju te osobe. Uz to, uzorci sadrže jedinstveni genetski kod, koji je izuzetno relevantan i za tu osobu i za njene srodnike. U pogledu toga se Sud slaže s mišljenjem koje je iskazala baronica Hale u Domu lordova (vidi stav 25. u gornjem tekstu).

73. S obzirom na prirodu i količinu ličnih informacija sadržanih u čelijskim uzorcima, njihovo čuvanje *per se* mora se smatrati miješanjem u pravo na poštivanje privatnog života datih pojedinaca. Ovakav zaključak ne mijenja to što se samo ograničen dio tih informacija zaista izvodi ili ga vlasti koriste kroz DNK profiliranje, ni to što u konkretnom slučaju nije nastala nikava štetna posljedica (vidi *Amann*, navod gore, § 69).

74. Što se tiče samih DNK profila, Sud primjećuje da oni sadrže znatno ograničenu količinu ličnih informacija izvedenih iz uzoraka, u kodiranom obliku. Vlada je izjavila da DNK profil nije ništa drugo do slijed brojeva ili bar-kod, koji sadrži informacije čisto objektivnog i neospornog karaktera, te da do identifikacije subjekta dolazi samo u slučaju poklapanja s drugom profilom u bazi podataka. Vlada je također izjavila da, zbog kodirane forme, da bi se informacija učinial razumljivom potrebno je koristiti kompjutersku tehnologiju, a samo je ograničen broj ljudi u stanju da tumači date podatke.

75. Sud primjećuje da, bez obzira na to, njihovi profili sadrže značajne količine jedinstvenih ličnih podataka. Dok se informacije sadržane u profilima mogu smatrati objektivnim i neospornim u smislu kako to izjavljuje Vlada, njihova obrada automatiziranim sredstvima omogućava vlastima da idu dalje od neutralne identifikacije. Sud primjećuje da, u tom

smislu, Vlada prihvata da bi DNK profili mogli biti, a i da u nekim slučajevima jesu bili, upotrijebljeni za srodničko pretraživanje s ciljem identifikacije mogućeg genetskog odnosa između pojedinaca. Prihvata i izuzetno osjetljivu prirodu takvog pretraživanja i potrebu za vrlo strogom kontrolom u tom smislu. Po mišljenju Suda, sposobnost DNK profila da pruži sredstvo identifikacije genetskih veza između pojedinaca (vidi stav 39. u gornjem tekstu) sama je po sebi dovoljna da se zaključi da njihovo čuvanje predstavlja miješanje u pravo na privatni život datih pojedinca. Učestalost srodničkih pretraživanja, garancije zaštite koje ona podrazumijevaju, te vjerovatnoća štete u datom slučaju, u tom smislu su beznačajni (vidi *Amann*, navod gore, § 69). Na ovaj zaključak, slično tome, nema nikakvog utjecaja činjenica da je informacija, pošto je informacija u kodiranom obliku, razumljiva samo uz korištenje kompjuterske tehnologije, a tumačiti je može samo ograničen broj ljudi.

76. Sud dalje primjećuje da Vlada ne spori da obrada DNK profila vlastima omogućava da odrede vjerovatno etničko porijeklo donatora uzorka, te da se takve tehnike zaista koriste u policijskim istragama (vidi stav 40. gore). Mogućnost koju stvaraju DNK profili, da se izvode zaključci o etničkom porijeklu, njihovo čuvanje čini još osjetljivijim i podložnijim djelovanju na pravo na privatni život, Takav zaključak u skladu je s principom koji postavlja Konvencija o zaštiti podataka, odraženim u Zakonu o zaštiti podataka, da oba dokumenta lične podatke koji otkrivaju etničko porijeklo svrstavaju u posebne kategorije osjetljivih podataka koji podrazumijevaju povećan stepen zaštite (vidi stavove 30-31. i 41. gore).

77. U skladu s navedenim, Sud zaključuje da čuvanje ćelijskih uzoraka i DNK profila pokazuje miješanje u pravo podnosioca na poštivanje privatnog života u smislu člana 8, § 1. Konvencije.

(ii) *Otisci prstiju*

78. Uobičajeno je shvatanje da otisci prstiju ne sadrže onoliko informacija koliko ćelijski uzorci ili DNK profili. Organi Konvencije već su razmatrali pitanje navodnog miješanja u pravo na poštivanje privatnog života izazvanog time što su vlasti zadržale otiske prstiju.

79. U predmetu *McVeigh*, Komisija je prvo razmatrala pitanje uzimanja i čuvanja otisaka prstiju kao dio serije istražnih mjera. Saglasio se da barem neke od tih mjera pokazuju miješanje u podnosiočev privatni život, ali ostavljaju otvorenim pitanjem da li samo zadržavanje otisaka prstiju predstavlja takvo miješanje (*McVeigh, O'Neill i Evans* (br. 8022/77, 8025/77 i 8027/77, Izvještaj Komisije od 18. marta 1981, DR 25, str.15, § 224).

80. U predmetu *Kinnunen*, Komisija je zaključila da otisci prstiju i fotografije zadržani nakon podnosiočevog hapšenja ne predstavljaju miješanje u njegov privatni život, jer ne sadrže bilo kakvu subjektivnu ocjenu koja bi tražila osporavanje. Komisija je, s druge strane, primijetila da

su dati podaci uništeni devet godina kasnije, po podnosiocemom zahtjevu (*Kinnunen protiv Finske*, br. 24950/94, odluka Komisije od 15. maja 1996).

81. Uzimajući u obzir ovakve zaključke i pitanja koja postavlja konkretni predmet u razmatranju, sud smatra da je primjereno to pitanje ponovo sagledati. Na početku primjećuje da evidencija o otiscima prstiju podnosioca predstavlja njihove lične podatke (vidi stav 68. gore), koji sadrže određene vanjske identifikacione karakteristike, umnogome iste kao i lične fotografije i uzorci glasa.

82. U predmetu *Friedl*, Komisija je smatrala da čuvanje anonimnih fotografija napravljenih tokom javnih demonstracija ne predstavlja miješanje u pravo na poštivanje privatnog života. U takvoj odluci je posebnu težinu stavila na činjenicu da date fotografije nisu unesene u sistem obrade podataka, te da vlasti nisu poduzele bilo kakve korake da putem obrade podataka identificiraju osobe na slikama (vidi *Friedl*, navod gore, §§ 49-51).

83. U predmetu *P.G. i J.H.*, Sud je smatrao da evidentiranje podataka i sistematična ili trajna priroda evidencije može pokrenuti pitanje privatnog života, iako možda dati podaci nisu bili dostupni javno ili na drugi način. Sud je primijetio da trajno evidentiranje glasa osobe za dalju analizu jeste direktno relevantno za identifikaciju te osobe, kad se razmatra u vezi s drugim ličnim podacima. Shodno tome, smatrao je da evidentiranje glasova podnosioca za dalju analizu predstavlja miješanje u njihovo pravo na poštivanje privatnog života (vidi *P.G. and J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 44787/98, § 59-60, ECHR 2001-IX).

84. Sud je stava da se opći stav organa Konvencije u pogledu fotografija i uzoraka glasa može slijediti i u pogledu otisaka prstiju. Vlada otiske prstiju razlikuje, jer tvrdi da oni predstavljaju neutralan, objektivan i nepobitan materijal i, za razliku od fotografija, nisu razumljive neobučenom oku i bez otiska za poređenje. Mada jeste tačan, ovakav zaključak ne može izmijeniti činjenicu da otisci prstiju objektivno sadrže jedinstvene informacije o datoj osobi, kojima se omogućava precizna identifikacija te osobe u vrlo širokom spektru okolnosti. Na taj način oni mogu djelovati na privatni život te osobe, te se čuvanje takvih informacija bez saglasnosti date osobe ne može smatrati neutralnim ili beznačajnim.

85. Shodno tome, Sud smatra da čuvanje otisaka prstiju u evidenciji vlasti u vezi s identificiranim ili neidentificiranim pojedincem može, samo po sebi, bez obzira na njihovu objektivnu i nepobitnu prirodu, otvarati značajna pitanja privatnog života.

86. U konkretnom predmetu koji se razmatra, Sud nadalje primjećuje da su otisci prstiju podnosioca izvorno uzeti u krivičnom postupku, a kasnije evidentirani u državnoj bazi podataka, s ciljem trajnog čuvanja i redovnog obrađivanja automatiziranim sredstvima, u svrhu krivične identifikacije. U pogledu toga se prihvata da, zbog informacija koje sadrže, čuvanje ćelijskih uzoraka i DNK profila ima veće djelovanje po privatni život nego čuvanje

otisaka prstiju. Međutim, Sud, isto kao i baronica Hale (vidi stav 25. gore), smatra da, mada može biti neophodno da se napravi razlika između uzimanja, korištenja i čuvanja otisaka prstiju s jedne strane, i uzoraka i profila s druge, pri odlučivanju o pitanju opravdanja, čuvanje otisaka prstiju predstavlja miješanje u pravo na poštivanje privatnog života.

B. Opravdanje za miješanje

1. Izjave stranaka

(a) Podnosioci

87. Podnosioci tvrde da čuvanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila nije bilo opravdano po drugom stavu člana 8. Vlada je dobila širok prostor korištenja uzoraka i DNK profila, konkretno u “svrhe vezane za sprječavanje ili otkrivanje zločina”, “istragu krivičnog djela” ili “vođenje krivičnog gonjenja”. Te svrhe su neprecizne i otvorene za zloupotrebu, jer bi, naročito, mogle dovesti do objedinjavanja detaljnih ličnih informacija izvan neposrednog konteksta israge određenog djela. Podnosioci nadalje tvrde da nije bilo dovoljno procesnih garancija zaštite od pogrešne upotrebe ili zloupotrebe informacija. Evidencija u PNC-u nije dostupna samo policiji, već i 56 nepolicijskih tijela, uključujući Vladine agencije i odjeljenja, privatne grupacije kao što su britanski Telecom i Asocijacija britanskih osiguravajućih kuća, čak i neki poslodavci. Nadalje, PNC je povezan s evropskim “Schengenskim informacionim sistemom”. Shodno tome, njihov slučaj podrazumijevao je vrlo značajno i kontroverzno miješanje u pravo na privatni život, kako je to konkretno ilustrirano tekućom javnom debatom i neslaganjem po ovom pitanju u Ujedinjenom Kraljevstvu. Suprotno tvrdnji Vlade, podnosioci su zaključili da pitanje zadržavanja takvog materijala jeste značajan lični razlog za zabrinutost, te da država ima vrlo mali stepen slobodne procjene u tom polju.

88. Podnosioci tvrde da neograničeno čuvanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila neosuđenih osoba ne može da se smatra “neophodnim u demokratskom društvu” u svrhu sprječavanja zločina. Naročito ne postoji nikakvo opravdanje za čuvanje ćelijskih uzoraka nakon originalne izrade DNK profila, niti je dokazana bilo kakva efikasnost takvog čuvanja profila, jer nije pokazano da veliko broj DNK poklapanja, na koji se Vlada poziva, jeste doveo do uspješnih krivičnih gonjenja. Isto tako, u većini konkretnih primjera koje je Vlada dala, uspješno krivično gonjenje nije bilo uslovljeno čuvanjem takve evidencije, a u nekim drugim slučajevima bi bilo ostvareno uz čuvanje ograničenije i vremenski i u obimu.

89. Podnosioci dalje tvrde da je čuvanje bilo neproporcionalno, zbog njegove sveobuhvatne prirode bez obzira na to na kakvo se djelo odnosi, neograničenog vremenskog perioda, neuzimanja u obzir okolnosti podnosioca, te nedostatka procesa nezavisnog odlučivanja ili preciznog analiziranja pri razmatranju da li naložiti čuvanje ili ne. Dalje smatraju da režim čuvanja nije u skladu sa smjernicama Vijeća Evrope po tom pitanju. Na kraju naglašavaju da čuvanje takvih evidencija baca sumnju na osobe koje su oslobođene optužbe ili dobile otpust, jer se tako implicira da nisu u potpunosti nevine. Čuvanje na taj način rezultira stigmom, naročito štetnom za djecu, kao u slučaju S., kao i za pripadnike određeni etničkih grupa koje su pretjerano prisutne u bazi podataka.

(b) Vlada

90. Vlada izjavljuje da svako miješanje koje proizilazi iz zadržavanja otisaka prstiju, čelijskih uzoraka i DNK profila podnosioca jeste opravdano po drugom stavu člana 8. U skladu je sa zakonom koji ga eksplicitno predviđa, po članu 64. PACE-a, koji daje detaljna ovlaštenja i ograničenja za uzimanje otisaka prstiju i uzoraka, te jasno navodi da će ih vlasti zadržati bez obzira na ishod postupka u vezi s kojim su uzeti. Ostvarivanje diskrecionog prava da se zadrže otisci prstiju i uzorci je, isto tako, u svakom slučaju predmet normalnih principa zakona koji uređuje diskreciona prava i sudsku reviziju.

91. Vlada dalje kaže da je miješanje neophodno i proporcionalno legitimnom cilju sprječavanja nereda i kriminala i/ili zaštite prava i sloboda drugih. Od vitalnog je značaja da agencije za provedbu zakona u potpunosti koriste sve dostupne tehnike koje im pružaju moderna tehnologija i forenzička nauka, za sprječavanje, istragu i otkrivanje zločina, u interesu društva uopće. Vlada izjavljuje da je zadržani materijal od neprocjenjive vrijednosti u borbi protiv zločina i terorizma, te u otkrivanju krivaca, i prilaže statističke podatke koji podržavaju ovakav stav. Naglašava da je korist za krivično-pravni sistem ogromna, jer ne samo da omogućava otkrivanje krivaca, već i eliminira nevine iz istraga i ispravlja i sprječava pogrešno provođenje pravde.

92. Na dan 30. septembra 2005, Nacionalna baza DNK podataka sadržavala je 181.000 profila pojedinaca koji bi prije izmjena 2001. Imali pravo da se ti profili izbrišu. Od tog broja, 8.251 je kasnije povezano s mrljama pronađenim na mjestima zločina, koja su se ticala 13.079 različitih djela, uključujući 109 ubistava, 55 pokušaja ubistva, 116 silovanja, 67 seksualna delikta, 105 teških provalnih krađa i 126 djela snabdijvanja zabranjenim drogama.

93. Vlada predočava i konkretne primjere korištenja DNK materijala za uspješne istrage i krivično gonjenje u nekih osamnaest konkretnih predmeta. U deset od njih, DNK profili osumnjičenih poklapali su se s mrljama s nekih ranijih mjesta zločina pohranjenim u bazi podataka, čime je

omogućeno krivično gonjenje nekih ranijih zločina. U drugom predmetu, dva osumnjičena uhapšena za silovanje eliminirani su iz istrage, jer se njihovi DNK profili nisu poklapali s mrljom pronađenom na mjestu zločina. U još dva predmeta, čuvanje DNK profila osoba koje su proglašene krivima za neka manja djela (nered i krađa) doveli su do utvrđivanja njihovog učešća u drugim, kasnije izvršenim djelima. U jednom predmetu, to što je DNK profil osumnjičenog sačuvan nakon navodnog djela veznaog za imigraciju, pomoglo je njegovom izručenju Ujedinjenom Kraljevstvu godinu dana kasnije, kad ga je jedna od njegovih žrtava identificirala kao izvršioca silovanja i ubistva. I konačno, u četiri predmeta su se sačuvani DNK profili četiri osobe osumnjičene, ali ne i osuđene za određena djela (posjedovanje vatrenog oružja, nered s nasilničkim ponašanjem i fizički napad) poklopili s mrljama sa mjesta zločina, prikupljenim od žrtava silovanja čak i do dvije godine ranije.

94. Vlada tvrdi da čuanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila ne može da se smatra pretjeranim, jer se čuvaju u specifične, ograničene i zakonom propisane svrhe, pohranjuju sigurno i podliježu identificiranim garancijama zaštite. Njihovo čuvanje nije posljedica bilo kakve sumnje da su podnosioci učestvovali u krivičnom djelu ili da su skloni zločinu, niti usmjerena ka tome da se zadrže podaci u vezi s istraženim navodnim djelima u prošlosti. Evidencije su sačuvane zato što ih je policija već zakonito imala u posjedu, a njihovo čuvanje bi pomoglo u budućem sprječavanju i otkrivanju zločina uopće, povećanjem veličine baze podataka. Čuvanje nije rezultiralo bilo kakvom stigmom, niti je proizvelo bilo kakve praktične posljedice po podnosiocima, osim ako se evidencija ne poklopi s nekim profilom s mjesta zločina. Između pojedinačnih prava i općeg interesa zajednice je uspostavljena pravična ravnoteža, koja ulazi u stepen slobodne procjene države.

2. Ocjena Suda

(a) U skladu sa zakonom

95. Sud podsjeća na jasno ustanovljenu sudsku praksu da formulacija “u skladu sa zakonom” traži da osporena mjera ima i neki osnovu u domaćem zakonu, i da bude kompatibilna s vladavinom prava, što je eksplicitno spomenuto u preambuli Konvencije, te inherentno cilju i svrsi člana 8. Zakon, shodno tome, mora biti adekvatno dostupan i predvidiv, tj. formuliran dovoljno precizno da omogući pojedincu – uz odgovarajući savjet, ako je potrebno – da regulira sopstveno ponašanje. Da bi domaći zakon ispunio ove zahtjeve, mora davati dovoljno pravne zaštite od proizvoljnosti i, shodno tome, dovoljno jasno ukazivati na opseg diskrecionog prava koje se daje nadležnim vlastima, kao i način na koji se to pravo ostvaruje (vidi *Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 2. avgust

1984, §§ 66-68, Serija A, br. 82; *Rotaru protiv Rumunije* [Veliko vijeće], br. 28341/95, § 55, ECHR 2000-V; i *Amann*, navod gore, § 56).

96. Nivo preciznosti koji se traži od domaćeg zakona – koji ne može uvijek predvidjeti sve moguće okolnosti – u značajnoj mjeri zavisi od sadržaja datog instrumenta, polja koje je namijenjen da pokriva, te broja i statusa onih kojima je namijenjen (*Hasan i Chaush protiv Bugarske* [Veliko vijeće], br. 30985/96, § 84, ECHR 2000-XI, uz dalje reference).

97. Sud primjećuje da član 64. PACE-a predviđa da otisci prstiju i uzorci uzeti od osobe u vezi s istragom nekog djela mogu da se zadrže nakon što ostvare svrhu u koju su uzeti (vidi stav 27. gore). Sud se slaže s Vladom da čuvanje otisaka prstiju i DNK evidencije podnosilaca ima jasan osnov u domaćem zakonu. Postoje i jasni dokazi da se takve evidencije u praksi čuvaju, osim u izuzetnim okolnostima. Činjenica da policijski nečelnici imaju ovlaštenje da ih unište u tim rijetkim slučajevima ne čini zakon nedovoljno izvjesnim iz ugla Konvencije.

98. Što se tiče uslova i aranžmana za pohranjivanje i korištenje takvih ličnih informacija, član 64. je znatno manje precizan. Predviđa da sačuvane uzorke i otiske prstiju niko ne smije koristiti za bilo šta osim svrhe vezane za sprječavanje ili otkrivanje zločina, istragu djela ili vođenje krivičnog gonjenja.

99. Sud se slaže s podnosiocima da je barem prva od ovih svrha formulirana dosta uopćeno, te može proizvesti široka tumačenja. Pocrtava da je neophodno u ovom kontekstu, isto kao i u telefonskom prisluškivanju, tajnom praćenju i prikrivenom prikupljanju obavještajnih podataka, imati jasna, detaljna pravila koja uređuju opseg i primjenu mjera, kao i minimum garancija zaštite u vezi s, između ostalog, trajanjem, pohranjivanjem, korištenjem, pristupom trećih lica, procedura za čuvanje integriteta i povjerljivosti podataka i procedura za njihovo uništenje, te na taj način osigurati dovoljnu garanciju protiv rizika od zloupotrebe i proizvoljnosti (vidi, *mutatis mutandis*, *Kruslin protiv Francuske*, 24. aprili 1990, §§ 33 i 35, Serija A, br. 176-A; *Rotaru*, navod gore, § 57-59; *Weber i Saravia protiv Njemačke* (odluka), br. 54934/00, ECHR 2006-...; *Asocijacija za evropsku integraciju i ljudska prava i Ekimdzhiiev protiv Bugarske*, br. 62540/00, §§ 75-77, 28. juni 2007; *Liberty i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 58243/00, § 62-63, 1. juli 2008). Sud, pak, primjećuje da su u ovom slučaju, ova pitanja povezana sa širim pitanjem da li je miješanje neophodno u demokratskom društvu. U svjetlu svoje analize u stavovima 105-126. u daljem tekstu, Sud ne smatra neophodnim da odlučuje o tome da li formulacija člana 64. zadovoljava zahtjev “svojstva zakona” u smislu člana 8, § 2. Konvencije.

(b) Legitiman cilj

100. Sud se slaže s Vladom da čuvanje otisaka prstiju i DNK informacija ostvaruje legitiman cilj otkrivanja, a time i sprječavanja zločina.

Mada izvorno uzimanje tih informacija ostvaruje cilj povezivanja određene osobe s određenim zločinom za koji se ta osoba sumnjiči, njihovo čuvanje ostvaruje širu svrhu pomaganja u indentifikaciji budućih izvršilaca.

(c) Neophodno u demokratskom društvu

(i) Opći principi

101. Miješanje će se smatrati “neophodnim u demokratskom društvu” za legitiman cilj ako odgovara na “hitnu društvenu potrebu” i, naročito, ako je proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići, te ako je obrazloženje koje ponude domaće vlasti kojim ga se opravdava "relevantno i dovoljno ". Mada jeste na državnim vlastima da izvrše inicijalnu procjenu svih tih aspekata, konačna ocjena da li je miješanje neophodno ostaje predmet revizije ovog Suda u smislu zahtjeva Konvencije (vidi *Coster protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 24876/94, § 104, 18. januar 2001, uz dalje reference).

102. U takvoj ocjeni se nadležnim domaćim vlastima mora se ostaviti određeni stepen slobodne procjene. Širina te slobodne procjene varira i zavisi od određenog broja faktora, uključujući prirodu datog prava iz Konvencije, njegov značaj za datog pojedinca, prirodu miješanja i cilj koji se tim miješanjem želio ostvariti. Širina će obično biti manja ako je pravo id ključnog značaja za pojednčevo uživanje intimnih ili ključnih prava (vidi *Connors protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 66746/01, § 82, 27. maj 2004, uz dalje reference). Kad je u pitanju naročito značajan aspekt pojedinčeve egzistencije ili identiteta, slobodna procjena koja se državi daje će biti ograničena (vidi *Evans protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 6339/05, § 77, ECHR 2007-...). S druge strane, kad nema konsenzusa među državam članicama Vijeća Evrope, bilo u pogledu relativnog značaja datog interesa, bilo po pitanju koji je najbolji način da se on zaštiti, taj će stepen biti širi (vidi *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 44362/04, § 78, ECHR 2007-...).

103. Zaštita ličnih podataka od temeljnog je značaja za pojedinčevo uživanje prava na poštivanje privatnog i porodičnog života, kako ga garantira član 8. Konvencije. Domaći zakon mora davati odgovarajuće garancije zaštite, da bi se spriječilo bilo koje korištenje ličnih podataka koje bi moglo biti nekonzistentno s garancijama iz tog člana (vidi, *mutatis mutandis*, Z., navod gore, § 95). Potreba za takvim garancijama zaštite je i veća tamo gdje se radi o zaštiti ličnih podataka koji prolaze kroz automatiziranu obradu, čak i kad se ti podaci koriste u policijske svrhe. Domaći zakon treba konkrento da osigura da takvi podaci budu relevantni i da ne budu pretjerani u odnosu na svrhu u koju se pohranjuju, te da se čuvaju u obliku koji odzvoljava identifikaciju subjekta podataka na period ne duži od onoga što se traži u svrhu u koju su podaci pohranjeni (vidi član 5. Konvencije o zaštiti podataka i njenu preambulu, te pricip 7. Preporuke

R(87)15 Komiteta ministara, koja uređuje korištenje ličnih podataka u policijskom sektoru). Domaći zakon mora, isto tako, pružati odgovarajuće garancije da su pohranjeni podaci djelotvorno zaštićeni od pogrešne upotrebe i zloupotrebe (naročito vidi član 7. Konvencije o zaštiti podataka). Gornja razmatranja naročito su validna u pogledu zaštite posebnih kategorija osjetljivijih podataka (vidi član 6. Konvencije o zaštiti podataka), a posebno kad se radi o DNK informacijama, koje sadrže genetski sastav osobe, izuzetno bitan i za tu osobu i za njenu porodicu (vidi Preporuku No. R(92)1 Komiteta ministara o korištenju analize DNK u okviru krivično-pravnog sistema).

104. Nad interesima subjekata podataka i zajednice u cjelini u pogledu zaštite ličnih podataka, uključujući otiske prstiju i DNK informacije, mogu prevagnuti legitimni interesi sprječavanja zločina (vidi član 9. Konvencije o zaštiti podataka). Međutim, neumitno privatni karakter tih informacija od Suda traži da pažljivo analizira svaku državnu mjeru koja dozvoljava da ih vlasti čuvaju i koriste bez saglasnosti date osobe (vidi, *mutatis mutandis*, Z., navod gore, § 96).

(ii) *Primijena ovih principa na konkretni predmet*

105. Sud nesporno smatra da borba protiv kriminala, naročito organiziranog kriminala i terorizma, što je jedan od izazova s kojima se današnja evropska društva susreću, u velikoj mjeri zavisi od upotrebe modernih naučnih tehnika istrage i identifikacije. Tehnike DNK analize Vijeće Evrope potvrdilo je prije više od petnaest godina, kao izvor prednosti za krivično-pravni sistem (vidi Preporuku R(92)1 Komiteta ministara, stavovi 43-44. gore). Ne spori se ni da su od tada države članice brzo i vidno napredovale u korištenju DNK informacija pri određivanju nevinosti ili krivice.

106. Međutim, mada potvrđuje značaj takvih informacija u otkrivanju zločina, Sud mora razgraničiti opseg svog razmatranja. Pitanje nije da li se čuvanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila može generalno smatrati opravdanim po Konvenciji. Jedino pitanje koje će Sud razmatrati je da li je čuvanje otisaka prstiju i DNK podataka podnosilaca, kao osoba koje su osumnjičene, ali ne i osuđene za određena krivična djela, bilo opravdano po članu 8, stav 2. Konvencije.

107. Sud će ovo pitanje razmatrati uz dužno uzimanje u obzir relevantnih instrumenata Vijeća Evrope i zakona i prakse drugih država ugovornica. Osnovni principi zaštite podataka traže da čuvanje podataka bude proporcionalo u odnosu na svrhu prikupljanja, te insistiraju na ograničenom vremenu čuvanja (vidi stavove 41-44. gore). Čini se da države članice konzistentno primjenjuju te principe u sektoru policije, u skladu s Konvencijom o zaštiti podataka i kasnijim preporukama Komiteta ministara (vidi stavove 45-49. gore).

108. Što se konkretnije tiče ćelijskih uzoraka, većina država ugovornica dozvoljava da se ti materijali uzimaju u krivičnim postupcima, samo od osoba osumnjičenih za izvršenje djela određene minimalne težine. U velikoj većini država ugovornica koje imaju operativne DNK baze podataka, uzorci i DNK profili izvedeni iz tih uzoraka moraju se ukloniti ili uništiti, bilo odmah ili u određenom roku nakon oslobađanja ili otpusta. Ograničen broj izuzetaka od ovog principa dozvoljava se u nekim državama članicama (vidi stavove 47-48. gore).

109. Trenutni stav Škotske, kao dijela samog Ujedinjenog Kraljevstva, u ovom smislu je posebno bitan. Kako je gore rečeno (vidi stav 36), Parlament Škotske glasao je da se dozvoli da DNK neosuđenih osoba može biti zadržan samo u slučaju odraslih lica optuženih za seksualne delikte, ali i tada samo na tri godine, uz mogućnost produžetka čuvanja uzorka DNK i podataka na još dvije godine, uz saglasnost policijskog komesara.

110. Ovakav stav je u skladu s Preporukom Komiteta ministara R(92)1, koja naglašava potrebu za pristupom koji različito tretira različite vrste slučajeva, te omogućava primjenu strogo definiranih rokova pohranjivanja podataka, čak i u težim slučajevima (vidi 43-44. gore). U takvoj situaciji, čini se da su Engleska, Vels i Sjeverna Irska jedine jurisdikcije unutar Vijeća Evrope koje dozvoljavaju neograničeno čuvanje otisaka prstiju i DNK materijala svake osobe, bilo koje životne dobi, osumnjičene za bilo koje sankcionirano djelo.

111. Vlada naglasak stavlja na činjenicu da je Ujedinjeno Kraljevstvo predvodnik razvoja korištenja DNK uzoraka u otkivanju zločina, te da druge države članice još nisu dostigle istu zrelost u smislu veličine i resursa DNK baze podataka. Tvrdi se da je komparativna analiza zakona i prakse drugih država članica s manje naprednim sistemima, shodno tome, ograničene važnosti.

112. Sud, s druge strane, ne može zanemariti činjenicu da, bez obzira na prednosti koje pruža sveobuhvatno proširenje DNK baze podataka, druge države članice odabrale su da postave granice na čuvanje i korištenje takvih podataka, s ciljem ostvarivanja prave ravnoteže između sukobljenih interesa očuvanja poštivanja privatnog života. Sud primjećuje da bi zaštita koju daje član 8. Konvencije bila neprihvatljivo oslabljena ako bi se korištenje modernih naučnih tehnika u krivično-pravnom sistemu dozvolilo po svaku cijenu i bez pažljivo uspostavljene ravnoteže između potencijalne koristi od obimnog korištenja takvih tehnika, naspram bitnih interesa privatnog života. Po mišljenju Suda, jasan konsenzus među državama članicama koji postoji po ovom pitanju od velikog je značaja i sužava stepen slobodne procjene koji se odgovornoj državi ostavlja pri ocjeni dopustivih granica miješanja u privatni život u ovoj sferi. Sud smatra da svaka država koja tvrdi da je pionir u razvoju novih tehnologija nosi posebnu odgovornost za uspostavljanje granice u tom pogledu.

113. U ovom konkretnom predmetu, otisci i ćelijski uzorci su uzeti i DNK profili pribavljeni u kontekstu krivičnog postupka pokrenutog pod sumnjom pokušaja pljačke u slučaju prvog podnosioca, i uznemiravanja partnera u slučaju drugog podnosioca. Podaci su zadržani na osnovu zakona koji omogućava njihovo neograničeno čuvanje, uprkos oslobađanju krivice prvog podnosioca i obustave krivičnog postupka protiv drugoga.

114. Sud mora razmatrati da li se trajno čuvanje otisaka prstiju i DNK podataka svih osumnjičenih ali ne i osuđenih osoba zasniva na relevantnim i dovoljnim razlozima.

115. Mada ovlaštenje za čuvanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila u Engleskoj i Velsu postoji tek od 2001, Vlada tvrdi da se njihovo čuvanje pokazalo nezamjenjivim u borbi protiv kriminala. Svakako je tačno da statistički i drugi dokazi, koji su bili pred Domom lordova i uključeni su u materijal koji je Vlada dostavila (vidi stav 92. gore) djeluju impresivno, jer dokazuju da su u velikom broju predmeta DNK profili koji bi ranije bili uništeni bili povezani s mrljama s mjesta zločina.

116. Podnosioci, pak, tvrde da statistički podaci stvaraju pogrešnu sliku, a takav stav podržava se u Izvještaju Nuffield. Jeste tačno, kako podnosioci naglašavaju, da brojke ne otkrivaju u kojoj mjeri je ova "veza" s mjestom zločina rezultirala krivičnim osudama datih lica, niti brojem krivičnih osuda za koje je presudno bilo čuvanje uzoraka neosuđenih lica. Ne pokazuje se ni to da je visok broj uspješnih poklapanja mrlja sa mjesta zločina omogućeno samo zahvaljujući neograničenom čuvanju DNK evidencije svih takvih lica. U isto vrijeme, u većini konkretnih slučajeva koje Vlada navodi (vidi stav 93. gore), DNK evidencije uzete od osumnjičenih dale su uspješna poklapanja samo s ranijim mrljama sa mjesta zločina, čuvanim u bazi podataka. No, takva poklapanja mogla su se postići čak i bez ovakve sheme, koja omogućava neograničeno čuvanje DNK evidencije svih osumnjičenih ali neosuđenih lica.

117. Mada ni statistički podaci ni primjeri koje Vlada nudi sami od sebe ne utvrđuju da se uspješna identifikacija i krivično gonjenje izvršilaca ne bi mogli ostvariti bez trajnog i neselektivnog čuvanja otisaka prstiju i DNK evidencije svih osoba u poziciji u kojoj su podnosioci, Sud prihvata da proširenje baze podataka ipak jeste doprinijelo otkrivanju i sprječavanju zločina.

118. S druge strane, ostaje pitanje da li je takvo čuvanje proporcionalno i da li uspostavlja pravičnu ravnotežu između sukobljenih javnih i privatnih interesa.

119. U tom pogledu, Sud je zapanjen sveobuhvatnom i neselektivnom prirodom ovlaštenja za čuvanje u Engleskoj i Velsu. Materijal se može čuvati bez obzira na prirodu ili težinu djela za koje je osoba bila izvorno osumnjičena, te bez obzira na starost osumnjičenog izvršioca; otisci prstiju i uzorci se mogu uzeti – i čuvati – od osobe bilo koje životne dobi, uhapšene u vezi s nekim sankcioniranim djelom, što uključuje maloljetnike, kao i

djela za koja nije zapriječena zatvorska kazna. Čuvanje nije vremenski ograničeno; materijal se čuva neograničeno, ma kakve da su priroda i težina djela za koje se osoba sumnjiči. Uz to, postoje samo ograničene mogućnosti da osoba koja bude oslobođena krivice traži uklanjanje podataka iz državne baze podataka, ili da traži da se materijal uništi (vidi stav 35. gore); naročito nema nikakve odredbe vezane za nezavisnu reviziju obrazloženja za čuvanje, po definiranim kriterijima, uključujući faktore kao što su ozbiljnost djela, ranija hapšenja, jačina sumnje protiv date osobe, te sve druge posebne okolnosti.

120. Sud potvrđuje da nivo miješanja u pravo podnositelaca na privatni život može biti različito za svaku od tri kategorije sačuvanih podataka. Čuvanje ćelijskih uzoraka naročito je intruzivno, s obzirom na bogatstvo genetskih i zdravstvenih informacija koje sadrže. Međutim, neselektivan režim čuvanja bez definiranog okončanja, kakav je ovaj koji se razmatra, traži detaljnu analizu bez obzira na razlike.

121. Vlada tvrdi da se ne može smatrati da čuvanje ima bilo kakav direktan ili značajan efekat po podnosiocima, osim ako ih u nekoj budućoj prilici poklapanja u bazi podataka ne impliciraju u izvršenju nekog djela. Sud ne može prihvatiti ovakav argument, te počinje da sama činjenica da vlasti čuvaju i pohranjuju lične podatke, ma kako da su pribavljeni, treba da se smatra činjenicom koja ima direktno djelovanje po interese privatnog života datih lica, bez obzira na to da li će se ti podaci kasnije koristiti (vidi stav 67. gore).

122. U ovom kontekstu je posebno zabrinjavajući rizik stigmatizacije, koji proizilazi iz činjenice da se osobe koje su u poziciji podnositelaca, a koji nisu osuđeni za bilo kakvo djelo i imaju pravo na pretpostavku nevinosti, tretiraju isto kao i osuđena lica. U tom smislu, Sud mora imati na umu da pravo svake osobe po Konvenciji da se smatra neviom uključuje generalno pravilo da nikakva sumnja u pogledu nevinosti optuženog ne može da se iskaže nakon oslobađanja krivice (vidi *Asan Rushiti protiv Austrije*, br. 28389/95, § 31, 21. mart 2000, uz dalje reference). Tačno je da se čuvanje privatnih podataka podnositelaca ne može izjednačiti s iskazivanjem sumnje. Bez obzira na to, njihova percepcija da ih se ne tretira kao nevine naglašena je činjenicom da se njihovi podaci čuvaju neograničeno, na isti način kao i podaci osuđenih lica, a podaci onih koji nisu nikad bili osumnjičeni za neko djelo moraju se uništiti.

123. Vlada tvrdi da se ovlaštenje za čuvanje odnosi na sve otiske prstiju i uzorke uzete od neke osobe u vezi s istragom nekog djela, i ne zavisi od nevinosti ili krivice. Dalje se tvrdi da su otisci prstiju i uzorci uzeti zakonito, te da njihovo čuvanje nije povezano s činjenicom da su oni inicijalno bili osumnjičeni za izvršenje zločina, jer je jedini razlog za njihovo čuvanje da se poveća veličina, a time i upotreba baze podataka za identifikacije izvršilaca u budućnosti. Sud, pak, smatra da je ovakav argument teško izmiriti s obavezom koju nameće član 64(3) PACE-a, da se otisci prstiju i

uzorci dobrovoljnih davalaca unište po njihovom zahtjevu, bez obzira na sličnu vrijednost tog materijala za povećanje veličine i upotrebljivosti baze podataka. Vlada bi morala predložiti dokaze veće težine, da bi Sud mogao smatrati opravdanim takvo različito postupanje prema privatnim podacima podnositelaca u poređenju s podacima drugih neosuđenih lica.

124. Sud dalje smatra da čuvanje podataka neosuđenih lica može biti naročito štetno u slučaju maloljetnika, kakav je prvi podnositelj, s obzirom na njihovu posebnu situaciju i značaj njihovog razvoja i integracije u društvo. Sud je već naglasio, na osnovu odredbi člana 40. UN-ove Konvencije o pravima djeteta iz 1989, poseban položaj maloljetnika u krivično-pravnoj sferi, te naročito primijetio potrebu zaštite njihove privatnosti u krivičnim suđenjima (vidi *T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 24724/94, §§ 75 i 85, 16. decembar 1999). Na isti način, Sud smatra da posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti maloljetnika od bilo kakvih štetnih posljedica koje mogu nastati kao rezultat toga što vlasti čuvaju njihove privatne informacije nakon oslobađanja krivice za krivično djelo. Sud dijeli mišljenje Vijeća Nuffield u pogledu efekta po mlade osobe neograničenog čuvanja njihovih DNK materijala, te primjećuje da je Vijeće zabrinuto da su politike rada koje se primjenjuju dovele do toga da su u bazi podataka pretjerano zastupljene mlade osobe i etničke manjine, a da nisu osuđeni za bilo kakav zločin (vidi stavove 38-40. gore).

125. U zaključku, Sud smatra da sveobuhvatna i neselektivna priroda ovlaštenja da se čuvaju otisci prstiju, ćelijski uzorci i DNK profili osoba osumnjičenih ali ne i osuđenih za krivična djela, kako je to urađeno u slučaju ovih podnositelaca, ne uspostavlja pravičnu ravnotežu između sukobljenih javnih i privatnih interesa, te da je odgovorna država prekoračila prihvatljivi stepen slobodne procjene u tom smislu. Shodno tome, dato zadržavanje predstavlja neproporcionalno miješanje u pravo podnositelaca na poštivanje privatnog života i ne može se smatrati neophodnim u demokratskom društvu. Ovakav zaključak jasno ukazuje na potrebu da Sud razmatra kritiku podnositelaca u pogledu adekvatnosti određenih, konkretnih garancija zaštite, kao što su pretjerano širok pristup datim ličnim podacima i nedovoljna zaštita od pogrešne upotrebe ili zloupotrebe takvih podataka.

126. Shodno tome, u ovom slučaju je došlo do kršenja člana 8. Konvencije.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 14. U VEZI S ČLANOM 8. KONVENCIJE

127. Podnosioci izjavljuju da su bili izloženi diskriminatornom postupanju u poređenju s drugima u analognoj situaciji, konkretno u poređenju s drugim neosuđenim licima čiji su uzorci po zakonu uništeni. Ovakvo postupanje vezano je za njihov status i ulazi u opseg člana 14, koji

se uvijek liberalno tumači. Iz razloga navedenih u njihovim izjavama po članu 8, nije bilo razumnog ili objektivnog opravdanja za takvo postupanje, niti legitimnog cilja ili razumnog odnosa proporcionalnosti u odnosu na navedeni cilj sprječavanja zločina, naročito u pogledu uzoraka koji ne igraju nikakvu ulogu u otkrivanju ili sprječavanju zločina. Zadržavanje materijala vezanih za osobe koje se trebaju smatrati nevinima potpuno je neprimjereno i predstavlja potencijalno štetnu diferencijaciju.

128. Vlada izjavljuje da, pošto se ne pojavljuje pitanje člana 8, član 14. Konvencije nije primjenjiv. Čak i da jeste, nema razlike u postupanju, jer svi koji su u situaciji analognoj situaciji podnosilaca tretirani su na isti način, te podnosioci sebe ne mogu porediti s onima kojima policija nije uzela uzorke, ili onima koji su pristali da uzorke daju dobrovoljno. U svakom slučaju, svaka razlika u postupanju koja je predmet pritužbe nije bila zasnovana na "statusu" ili ličnim karakteristikama, već na historijskim činjenicama. Ako jeste bilo neke razlike u postupanju, objektivno je opravdana i unutar stepena slobodne procjene države.

129. Sud se poziva na svoj zaključak u gornjem tekstu, da čuvanje otisaka prstiju, ćelijskih uzoraka i DNK profila podnosilaca jeste kršenje člana 8. Konvencije. U svjetlu argumenata koji su doveli do takvog zaključka, Sud smatra da nije neophodno zasebno razmatrati pritužbu podnosilaca po članu 14. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

130. Član 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do kršenja Konvencije ili njenih Protokola, te ako unutrašnje pravo visoke strane ugovornice omogućava samo djelimičnu naknadu štete, Sud će, ako je to neophodno, oštećenoj strani dodijeliti pravično zadovoljenje."

131. Podnosioci od suda traže da im dodijeli pravično zadovoljenje za nematerijalnu štetu i za troškove.

A. Nematerijalna šteta

132. Podnosioci potražuju naknadu za nematerijalnu štetu u iznosu od po 5.000 britanskih funti (GBP) za patnju i uznemirenost izazvane znanjem da država neopravdano čuva intimne informacije o obojici, kao i u vezi s uznemirenošću i stresom vezanim za potrebu da se ova stvar rješava putem suda.

133. Vlada, pozivajući se na sudsku praksu Suda (naročito na *Amann protiv Švicarske*, navod gore), izjavljuje da bi utvrđivanje kršenja samo po sebi predstavljalo pravično zadovoljenje za oba podnosioca, te da se ovaj predmet razlikuje od drugih predmeta u kojima je utvrđeno kršenje kao

rezultat korštenja ili davanja ličnih informacija (naročito *Rotaru v. Romania*, navod gore).

134. Sud podsjeća da je utvrdio da čuvanje otisaka prstiju i DNK podataka podnosioca predstavlja kršenje njihovih prava po članu 8. U skladu s članom 46. Konvencije, na odgovornoj je državi da, pod nadzorom Komiteta ministara, provede primjerene opće i/ili pojedinačne mjere kojima će izvršiti svoje obaveze da osigura prava podnosioca i drugih osoba u njihovoj poziciji na poštivanje njihovog privatnog života (vidi *Scozzari i Giunta protiv Italije* [Veliko vijeće], br. 39221/98 i 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII, i *Christine Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 28957/95, § 120, ECHR 2002-VI). U takvim okolnostima, Sud smatra da utvrđivanje kršenja, uz posljedice koje će se desiti u budućnosti, može da se smatra dovoljnim pravičnim zadovoljenjem u tom pogledu. Sud, shodno tome, odbija zahtjev podnosioca za nematerijalnom štetom.

B. Troškovi

135. Podnosioci traže od Suda i da im dodijeli 52.066,25 GBP na ime troškova postupka pred Sudom, te prilažu detaljnu dokumentaciju kojom potkrepljuju svoje potraživanje. To uključuje troškove advokata koji je pripremao predmet (15.083,12 GBP) i naknadu tri advokata koji su zastupali predmet (pojedinačno: 21.267,50 GBP, 2.937,50 GBP i 12.778,13 GBP). Tarifa koju po satu naplaćuju advokati je sljedeća: 140 GBP za advokata koji je pripremao predmet (povećano na 183 od juna 2007.), a po 150 GBP, 250 GBP i 125 GBP za tri advokata koji su zastupali podnosioc.

136. Vlada je potraživanje podnosioca okvalificirala kao potpuno nerazumno. Vlada naročito izjavljuje da su tarife advokata pretjerane, te da bi ih trebalo smanjiti na ne više do dvije trećine potraživane sume. Isto tako, Vlada tvrdi da nije bilo potrebe da se četvrti advokat uključuje u kasnijoj fazi postupka, jer je to dovelo do dupliciranja rada. Vlada zaključuje da bi dodijeljeni troškovi trebali biti ograničeni na 15.000 GBP, a u svakom slučaju ne veći od 20.000 GBP.

137. Sud pocrtava da se samo troškovi postupka za koje se utvrdi da su nastali istinski i neophodno, te da su razumni u smislu iznosa, mogu nadoknaditi po članu 41. Konvencije (uz ostale izvore, vidi *Roche protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Veliko vijeće], br. 32555/96, § 182, ECHR 2005-X).

138. S druge strane, ove predstavke su imale određenu složenost, jer su tražile razmatranje i pred Vijećem i pred Velikim vijećem, uključujući nekoliko rundi opservacija i jednu usmenu raspravu. Predstavka je otvorila i značajna pravna pitanja i pitanja principa, koja su tražila veliku količinu rada. Konkretno je trebalo detaljno istražiti tekuću debatu po pitanju čuvanja otisaka prstiju i DNK u Ujedinjenom Kraljevstvu, te obaviti

sveobuhvatno komparativno istraživanje zakona i prakse država ugovornica i relevantnih tekstova i dokumenata Vijeća Evrope.

139. S druge strane, Sud smatra da je suma od 52.066,25 GBP, koju podnosioci potražuju, u iznosu pretjerana. Sud se naročito slaže s Vladom da je imenovanje četvrtog advokata u kasnijoj fazi postupka moglo dovesti do određene količine dupliciranja rada.

140. Ocjenjujući jednako i u svjetlu svoje prakse u uporedivim predmetima, Sud dodjeljuje sumu od 42.000 EUR u pogledu troškova, umanjenu za iznos od 2.613,07 EUR, koji je Vijeće Evrope već platilo kao pravnu pomoć.

C. Zatezna kamata

141. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na sporednoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke, plus tri procentna boda.

IZ OVIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *zaključuje* da je došlo do kršenja člana 8. Konvencije;
2. *zaključuje* da nije neophodno zasebno razmatrati pritužbu po članu 14. Konvencije;
3. *zaključuje* da to što je utvrđeno kršenje samo po sebi predstavlja dovoljno pravično zadovoljenje za nematerijalnu štetu koju su podnosioci pretrpjeli;
4. *odlučuje*
  - (a) da odgovorna država ima platiti podnosiocima, u roku od tri mjeseca, sumu od 42.000 EUR (četrdeset dvije hiljade eura) u pogledu troškova postupka (što uključuje i sav PDV kojem podnosioci mogu podlijevati), koja će se konvertirati u britanske funte po kursnoj listi koja će važiti na dan isplate, umanjenu za iznos od 2.613,07 EUR, koja je podnosiocima već isplaćena kao pravna pomoć;
  - (b) da će se po isteku gore navedenog roka od tri mjeseca, pa do poravnjanja, gore navedene sume podlijevati osnovnoj kamati, po stopi koja je jednaka sporednoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke za period kašnjenja, plus tri procentna boda;
5. *odbacuje* ostatak potraživanja podnosilaca za pravičnim zadovoljenjem.

Izrađeno na engleskom i francuskom jeziku i izrečeno na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu, na dan 4. decembra 2008.

Michael O'Boyle
Zamjenik sekretara

Jean-Paul Costa
Predsjednik

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod naručen je uz podršku Zakladnog fonda za ljudska prava Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nije obavezujući po Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. Može se preuzeti iz HUDOC-a, baze podataka Evropskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Može se reproducirati u nekomercijalne svrhe, pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s gore navedenom naznakom autorskih prava i pozivanjem na Zakladni fond za ljudska prava. Ako će se ijedan dio ovog prevoda koristiti u komercijalne svrhe, molimo obratite se na publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int